

Täysistunto

Torstai 28.9.2017 klo 16.00—17.38

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 17.38.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.00—17.38).

Irlannin puhemies Seán Ó Fearghaíl seurueineen saapui seuraamaan täysistuntoa kello 16.43.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

2.1. Suullinen kysymys työttömyydestä (Sanna Marin sd)

Suullinen kysymys SKT 121/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Marin.

Keskustelu

16.01 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Orastavasta talouskasvusta ja työllisyystilanteen kohenemisesta huolimatta työttömyys on edelleen iso ongelma Suomessa. Kun tarkastelemme työttömyyttä ei vain tilastollisena kysymyksenä vaan työttömien ihmisten, erilaisissa elämäntilanteissa elävien yksilöiden tasolla, ei kuva ole niin valoisa kuin hallituspuolueiden ministerit ja kansanedustajat antavat ymmärtää.

Tällä hallituskaudella työttömien ihmisten asemaa on heikennetty monin tavoin ja heidän ahdinkonsa on syventynyt. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan kesto on lyhennetty merkittävästi ja korotusosia on poistettu. Työttömyysturvaa on heikennetty myös indeksileikkausten ja jäädytyksen myötä. Lisäksi yleisen asumistuen tasoa ollaan jälleen heikentämässä. Viimeisimpänä heikennyksenä on hallituksen ajama työttömyysturvan aktiivi-

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

malli, joka lisää byrokratiaa ja heikentää työttömien toimeentuloa. Kysynkin työministeri Lindströmiltä: miksi hallitus jatkuvasti niin puheissa kuin teoissa syyllistää työttömiä ihmisiä siitä, etteivät he ole työssä, vaikka työttömyys johtuu ennen kaikkea [Puhemies koputtaa] avoimien työpaikkojen puutteesta ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmista?

16.02 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Marin, nyt te syyllistätte hallitusta syyllistämistä. Minä en ainakaan koskaan, eikä tämä hallitus, ole syyllistänyt yhtään työtöntä ihmistä hänen omasta asemastaan. Päinvastoin, me olemme kantaneet huolta. Me olemme tehneet monia tiukennuksia, kuten sanoitte, ja me olemme myöntäneet ääneen täällä, että olemme tehneet tiukennuksia, leikkauksia ja kiristyksiä. Minä olen sanonut sen ääneen ja tunnustan, mutta samaan hengenvetoon: Me olemme käynnistäneet muun muassa kolmen kuukauden välein tapahtuvat haastattelut, jotka aluksi tuomittiin ja joita pidettiin aivan mahdottomina, että tästä ei tule mitään. Mitä on tapahtunut? Nyt positiivista palautetta tulee kentältä, TE-toimistoista, että nämä oikeasti toimivat paitsi työttömien aseman kannalta myös näitten paljon puhuttujen tilastojen kannalta. Me tiedämme nykyään paremmin, ketkä oikeasti ovat työttöminä ja ketkä eivät. Eli tässä aina unohtuu tämä, että näitten tiukennuksien takana on myös positiivisia seikkoja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.03 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni on työttömien ihmisten syyllistämistä se, että tehdään sellaisia uudistuksia, jotka nimenomaan iskevät työttömien ihmisten toimeentuloon ja heikentävät heidän asemaansa. Työttömät ihmiset eivät ole vain numeroita, he ovat ihmisiä. He ovat yksin asuvia, he ovat lapsiperheiden arkea eläviä, he ovat itsenäistä elämäänsä aloittavia nuoria, ja he ovat ihmisiä, joilla on jo työuraa ja elämäkokemusta takana. Nordean ekonomisti Olli Kärkkäisen tekemän tuoreen selvityksen mukaan eri väestöryhmiä tarkastellessa kaikista eniten — siis kaikista eniten — tällä hallituskaudella menettävät opiskelijat ja työttömät. Pienituloisimpien työttömien tulot supistuvat jopa lähes 140 euroa vuodessa. Muutos viime hallituskauteen on merkittävä.

Hallitus on lisäksi rajannut työttömien ihmisten palveluita esimerkiksi rajaamalla päivähoitoa juuri työttömien lapsilta. Yli 100 000 lasta eläkin perheissä, joista valtaosa on työttömien perheitä ja nämä perheet ovat köyhiä. [Puhemies koputtaa] Valtiovarainministeri ja pääministerin sijainen Petteri Orpo: Miksi leikkaatte näiden perheiden toimeentuloa ja näiden perheiden lasten palveluita esimerkiksi päivähoito-oikeutta rajaamalla? Miksi kuritatte nimenomaan työttömien lapsia? [Eero Heinäluoma: Ja koska lopetatte sen?]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeriäitiöistä ministeri Orpo.

16.05 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan sanoa sen, että kyllä lukemattomille suomalaisille työttömille on hallituksen toimista ja niiden ansiosta tullut se hyvä tilanne, että he ovat saaneet töitä. Meillä on tälläkin hetkellä noin 40 000 työpaikkaa avoimena. Se johtuu siitä, että Suomen talous kasvaa, vienti vetää, mahdollisuuksia päästä työelämään syntyy. 20 000 pitkäaikaistyötöntä

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

vähemmän. Tämä on paras ja tehokkain keino auttaa työttömiä ihmisiä, poistaa eriarvoisuutta tästä yhteiskunnasta.

Ja kun otitte esille lapsiperheisiin liittyviä asioita, niin toivon, että tässä litaniassa mainitsisitte myöskin sen, että noin 7 000 perhettä on vapautettu kokonaan varhaiskasvatusmaksuista ja maksuja on alennettu merkittäväällä tavalla pieni- ja keskituloisilta. Tämä hallitus panostaa perhepolitiikkaan aloittamalla perhevapaaudistuksen. Eli paljon hyvää tahtuu, ja olisi kohtuullista joskus se mainita.

16.06 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeri Lindströmiltä: Miten teidän mielestänne sopii tässä aktiivimallissa yhteen se ajatus, että jos työtön ei löydä itsellensä työpaikkaa tai hän ei löydä itsellensä aktiivitoimia, niin hänen työttömyysturvansa leikataan? Eli työttömällä on velvollisuus löytää itsellensä työtä tai aktiivitoimi, mutta hän ei itse päättä näistä asioista kummastakaan. Se on työnantaja, joka päättää, kenet ottaa töihin. Se on TE-hallinto ja kunta, joka ohjaa näihin aktiivipoliittisiin toimiin, jolloin itse asiassa työtön ei voi vaikuttaa siihen, leikataanko hänen työttömyysturvaansa.

Olen iloinen siitä, että työllisyydessä on tapahtunut positiivista kehitystä. Mutta kysyisin ministeri Orpolta: mihin perustuu tämä 20 000 pitkäaikaistyöttömyyden alenemassa? Koska itse asiassa tilastot näyttävät, että meillä on vain 7 000 ihmistä enemmän töissä, ja ne näyttävät myös sen, että valtaosa pitkäaikaistyöttömyydestä, näistä ihmisistä, on siirtynyt jonnekin muualle kuin työelämään: eläkkeelle, pois työvoimasta tai jonnekin muualle.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kysymyksen sisältö mielestäni ohjautuu ministeri Lindströmille.

16.07 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin tästä aktiivimallista. Meidän tehtävämme on toimia niin, että niitä palveluja työttömille on, jotta he eivät joudu minkään sanktiouhan alle sen takia, että meillä ei ole palveluja, jollei niitä työpaikkoja ole. Se on meidän tehtävämme järjestää. [Tarja Filatovin välihuuto]

Mitä tulee tähän pitkäaikaistyöttömyyteen, niin näistä tilastoista keskustellaan monesti. On TEMin tilastot, on Tilastokeskuksen tilastot. Niissä on tiettyjä eroja. Pitkäaikaistyöttömyys on laskenut noin 102 000 henkilöön. Eli 25 500 on vähemmän ihmisiä pitkäaikaistyöttömänä kuin vuotta aiemmin. [Paavo Arhinmäen välihuuto] — Totta kai, siellä on heitä työssä, mutta myös erilaisissa työvoimapoliittisissa palveluissa. Ei pelkästään työssä, vaan työvoimapoliittisissa palveluissa.

Tämä muutos liittyy vahvasti nimenomaan tähän alkuperäiseen kysymykseen — kun viittasin näihin työttömien haastatteluihin — haastattelujen vaikutuksesta. Voidaan sanoa, että sillä on merkitystä myös tähän pitkäaikaistyöttömyyteen. Ehkä sen verran vielä, sivittääkseni kaikkia: [Puhemies koputtaa] TEMin rakennetyöttömyyden määritelmään kuuluvat pitkäaikaistyöttömien lisäksi myös rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tästä työttömyyden teemasta näyttäisi olevan kaksi kysymystä. Esitän, että keskustelu käydään niitten molempien kysymysten tiimoilta ja vähän enemmän aikaa uhrataan tälle teemalle.

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

2.2. Suullinen kysymys työllisyystilanteesta (Jani Mäkelä ps)

Suullinen kysymys SKT 122/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Mäkelä, teillä varsinainen kysymys.

Keskustelu

16.08 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Työllisyystilastot ovat perinteinen tapa poliitointiin: ei tarvitse puhua muunneltua totuutta, kun käyttää totuutta valikoivasti. Hallituspuolueet ovat hehkuttaneet, että työvoimatoimistoihin on rekisteröitynyt noin 54 000 työtöntä vähemmän kuin vuosi sitten. Työttömyys siis paperilla laskee, mutta nouseeko vastaavasti käytännössä työllisyys? Ei siltä kuulosta. Tilastokeskuksen mukaan työllisiä on vain 7 000 enemmän kuin vuosi sitten. Minne hallitus kadotti yli 45 000 työtöntä? Selvitysten mukaan osa näistä henkilöistä on erinäisissä toimenpiteissä ja koulutuksissa, joiden vaikutukset jäävät nähtäväksi — usko ken usko. Kuulostaa kovasti edellisten hallitusten harjoittamalta tempputyöllistämiseltä.

Myös tämä ilmapiiri syyllistämisen suhteen on hyvin mielenkiintoinen. Olen huolissani hallituksen arvopohjasta työllisyyden hoidossa: esimerkkinä edustaja, talousvaliokunnan puheenjohtaja Turunen sinisten ryhmästä Twitterissä 26.9. vihjaili, että suomalaiset olisivat ehkä menneet pimeisiin töihin. Onko tämä ilmapiiri yleinenkin hallituspuolueissa? Arvoisa hallitus, keitä nämä ihmiset ovat? Voitteko kertoa työllisyystilanteen todellisen laidan?

16.09 **Työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen luvuissa ne muutokset olivat elokuussa hyvin pieniä. Työllisten määrä kasvoi vain marginaalisesti, mutta myös työttömyys kasvoi hieman. Sen sijaan piilotyöttömyys väheni.

Työnvälitystilastoissa eli TEMin tilastoissa työttömyyden lasku oli voimakasta. Eli tämä lasku oli lähes 54 000 henkeä verrattuna viime vuoden elokuuhun. Näin suuri lasku selittyy sekä parantuneella työmarkkinatilanteella että edelleen myös niitten määräaikaishaastattelujen vaikutuksella.

Työvoiman ulkopuolella olevien määrä oli noin 1,4 miljoonaa ihmistä. Siinä on laskua noin 5 000 henkeä. Mutta piilotyöttömien määrä on laskenut 14 000 hengellä, ja se kertoo meidän asiantuntijoiden mielestä siitä, että ihmiset, jotka olivat menettäneet uskonsa hakea töitä, ovat palanneet takaisin työmarkkinoille. Sen takia meillä on kummallinen tilanne, jossa samaan aikaan se työttömyys laskee, mutta kun sinne tulee lisää porukkaa hakemaan töitä, niin tämä sotkee myös näitä tilastoja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pelisääntöjen mukaan, jos nyt vielä edustaja Mäkelän kysymys antoi aihetta lisäkysymykseen, pyydän niitä edustajia, jotka haluavat vielä sen innoittamana käyttää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

16.11 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työvoimapulalla on peloteltu vuosikaudet, meni sitten hyvin, huonosti tai hyvin huonosti. Tällä on perusteltu vaatimusta poistaa ulkomaisen työvoiman tarveharkinta. Perusteluna on viime aikoina ollut työttömyyden väheneminen, mutta juurihan me totesimme, että työllisyys nyt kuitenkin ei ole kasvanut, että se ei pidä paikkaansa, joten aikookohan hallitus nyt haudata toiveet halpatyövoiman tuonnista Suomeen ja suomalaisen työvoiman ehtojen polkemisesta? Mikä on hallituksen näkemys tästä tarveharkinnasta nyt? Aiotteko te luoda Suomeen uuden maahantulokanavan, jonka suomalainen duunari maksaa selkänahastaan?

16.11 **Työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos erinomaisesta kysymyksestä. Edustaja Mäkeläkin muistaa vallan hyvin, mitä hallitusohjelmaan on kirjattu tästä asiasta. Siihen voidaan luottaa, että kun se on hallitusohjelmaan kirjattu, tarveharkinnasta ei luovuta. Ja niin kauan kuin minä olen tässä tehtävässä, niin asiasta voidaan keskustella siinä mielessä, että katsotaan, mitä se oikeasti tarkoittaa, jos tarveharkinnasta luovutaan. Uudelleen ely teki vastikään päätöksen, että rakennusalalla tästä luovutaan, ja nyt me haluamme selvittää, mitä siitä on seurannut. Oliko se tarpeen, ja mitä kaikkea siinä seuraa sen jälkeen, kun lasketaan niin sanotusti vapaille markkinoille, tuleeko harmaata taloutta ja näin pois päin, niin että me tiedämme oikeasti, mistä me puhumme, koska ei voida puhua tarveharkinnasta luopumisesta samaan aikaan, jos me emme puhu myös harmaasta taloudesta, alipalkkaamisesta ynnä muusta.

16.12 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömien työnhakijoiden määrä on vähentynyt, ja tämä on tietenkin hyvä asia, mutta vähintäänkin yhtä huomionarvoista on se, minkä myös edustaja Mäkelä toi omassa kysymyksessään esiin, että työllisten määrä ei ole kasvanut samassa suhteessa. Jos saman asian hahmottaa numeroiden kautta, tilanne on seuraava: työttömien työnhakijoiden määrä väheni 54 000:lla ja työllisten määrä kasvoi 7 000:lla vuoden aikana. Kysynkin asianomaiselta ministeriltä: minne kaikki työttömät on kirjattu? Ja se olennainen kysymys: minkälaisia toimia hallitus aikoo tehdä työllisten määrän lisäämiseksi? Se on se kaikkein olennaisin asia.

16.13 **Työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä olin epäselvä edellisessä vastauksessani [Oikealta: Et ollut!] sen suhteen, kun sanoin, että piilotyöttömyys on yksi selitys, että ihmiset tulevat uudestaan työmarkkinoille, kun rupeavat uskomaan siihen, että kannattaa töitä hakea. Tämä lisäys on aika merkittävä, ja se kertoo siitä uskosta ja toivosta, mikä tässä tilanteessa on herännyt.

En ole missään vaiheessa hehkuttanut, paukuttanut henkseleitä, että nyt tämä homma on ratkaistu. Päinvastoin, nyt pitää tehdä edelleen toimia sen suhteen, että joka ikinen työtön ihminen saisi töitä, ja jos ei saa töitä, niin ainakin jotakin palveluita niin, että hän pysyisi tässä yhteiskunnassa mukana. Sitä tämä hallitus tekee.

Minun mielestäni tämmöinen syyllistävä asenne, mikä joskus tulee, kun syytätte, että me olemme sitä mieltä, että työttömät ovat syyllisiä omaan tilaansa — näin ei missään nimessä ole. Minä tiedän, että jokaisen numeron takana on ihminen, ja sen takia [Puhemies koputtaa] tämmöinen yksilöllinen työvoimapalvelu on myös sitä, mitä hallitus aikoo tehdä.

16.14 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin tähän vielä lisätä sen, että me saimme tänäänkin hyviä lukuja siitä, että maailmanta-

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

lous kasvaa Suomen Pankin ennusteen mukaan vielä nopeammin kuin ajateltiin, samoin euroalueen talous. Tämä tarkoittaa sitä, että meidän viennillämme on erittäin hyvät näkyvät, kunhan pidetään kilpailukyvyistä kiinni. Vientimme antaa meille perustan sille, että talous voi kasvaa, voi syntyä uusia työpaikkoja vielä enemmän kuin tällä hetkellä ja voidaan saada työttömät töihin, eikä meidän tarvitse silloin kinastella tilastoista, vaan saadaan yhä useammalle ihmiselle töitä.

No, mitä hallitus tekee lisätäkseen työn tarjontaa? Perhevapaaudistus on viimeisin päätös, jonka hallitus teki. Tänäpä me julkaisimme, että hallitus käynnistää mittavan hankkeen sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuudistuksen valmisteluksi, aktiivisuuteen kannustava, ihmisistä huolta pitävä sosiaaliturvamalli, jolla nimenomaan pyritään vaikuttamaan siihen, että kaikissa tilanteissa työtä kannattaa ottaa vastaan, mutta samalla pidetään huolta heikoimmassa asemassa olevista. Tämä on merkittävä [Puhemies koputtaa] uudistus, jossa tarvitaan koko tämän eduskunnan työskentelyä.

16.15 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindström, te sanoitte, että hallituksella nyt on entistä parempaa tietoa siitä, ketkä ovat työttömiä. Mutta keskeisin kysymys on: Pitääkö tämä paikkansa kaikkien työttömien osalta? Ministeri Orpo sanoi esimerkiksi budjettikeskustelussa, että 20 000 pitkäaikaistyötöntä on siirtynyt työttömyydestä työelämään, ja tähän ei tilastojen valossa pidä paikkaansa. Osa on työllistynyt, osa on siirtynyt työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin, mutta sitten on myöskin työttömiä, jotka eivät ole uusineet työnhakuaan tai jotka ovat siirtyneet kokonaan työvoiman ulkopuolelle. Meidän huolestamme on nyt se, onko heidän joukossaan myöskin sellaisia työttömiä työnhakijoita, jotka tämän kiristyneen sanktiopolitiikan seurauksena ovat tippuneet toimeentulotuella. Me tiedämme, että tulottomien kotitalouksien määrä Suomessa on kaksinkertaistunut viimeisten vuosien aikana, ja meidän tulkintamme on se, että yksi syy on se, että on lisätty työttömyysturvan vastikkeellisuutta, mikä johtaa siihen, että myöskin sanktioiden [Puhemies koputtaa] määrä kasvaa, ja silloin on suurempi todennäköisyys sille, että työtön tippuu [Puhemies koputtaa] työttömyyskorvauksesta toimeentulotuella.

16.16 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tietysti juuri koetamme kertoa aina niin oikeaa tietoa kuin suinkin on mahdollista, ja tietysti näin on, kuten edustaja Andersson sanoi siitä pitkäaikaistyöttömyydestä — äsken sanoin sen, että ei pelkästään työhön vaan näihin palveluihin. Ja on jonkunlainen vaikutus myös tällä Lex Lindströmillä pitkäaikaistyöttömien tilastoihin. Se on ilman muuta selvä asia, että sekin näkyy siellä.

Mutta se on olennainen juttu, että kohta toivottavasti saadaan painettua se pitkäaikaisyöttömien määrä alle 100 000:n. Mielestäni se on jo henkisesti hieno asia, mutta silti siellä on liikaa ihmisiä. Ja tämä on pitkä prosessi, koska pitkäaikaisyöttön ei ole pelkästään työtön, vaan hänellä on paljon psykososiaalisia ongelmia, minkä takia hallitus panosti myös tähän asiaan riihessä ja laittoi sinne lisää rahaa.

16.17 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että vuoden 2015 keväällä alkaneessa talouskasvussa ja syksyllä alkaneessa työttömien määrän vähentymisessä tilanne on vahvistunut ja kulkenut eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

Arvoisa ministeri Lindström, haluan todeta, että kukaan ei vastustanut työttömien palveluitten lisäämistä ja aktivointitoimenpiteitä — sitä kyllä, että niitten rinnalla, niitten ohella kärjistetään ja heikennetään työttömien asemaa.

Arvoisa pääministerin sijainen, ministeri Orpo, ei työpaikkoja synny leikkaamalla, ei työpaikkoja synny ihmisten asioita kurjistamalla, ei työpaikkoja synny eriarvoistamalla eikä ulkoistamalla osa ihmisistä kasvun ulkopuolelle. Kysyn uudelleen sitä, mitä edustaja Marin kysyi: miksi te haluatte, ministeri Orpo, syyllistää työttömiä, [Sari Sarkomaa: Miksi te väitätte, että syyllistämme?] ja miksi te haluatte kurjistaa köyhien lapsiperheitten ja työttömien asemaa? [Välihuutoja]

16.18 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, kenelle edustaja Rinne puhuu, kun te sanoitte, että me syyllistämme työttömiä tai me jotenkin erityisesti kurjistamme lapsiperheiden asemaa. En tunnista kumpaakaan näistä. Me teemme joka päivä töitä, me olemme tehneet tämän hallituksen ajan töitä, jotta me saamme talouden kasvamaan, jotta me saamme mahdollisimman monelle suomalaiselle työttömälle mahdollisuuden päästä töihin. Tämä talouspolitiikan ja työllisyyspolitiikan linja, jota me olemme noudattaneet, on johtamassa siihen, että meidän talous kasvaa vahvasti, nähdään vahvaa kasvua myöskin ensi vuonna ja seuraavana vuonna. Se antaa mahdollisuuksia sille, että yhä useampi voi päästä töihin. Ja edelleen toistan, mitä lapsiperheisiin tulee: Me olemme tehneet merkittäviä panostuksia lapsiperheille, [Antti Rinne: Ne just kiristyivät!] 70 miljoonaa euroa ensi vuonna varhaiskasvatusmaksujen alentamiseen. 70 miljoonaa euroa, se on keskituloiselle perheelle jopa 1 200 euroa vuodessa. Eikö näillä ole teille merkitystä ja sillä, että yhä useampi perheen isä tai äiti voi päästä töihin? Tämä on se politiikka, mihin me uskomme: [Puhemies koputtaa] ensisijaista on työ, ja me haluamme antaa siihen mahdollisuuden mahdollisimman monelle.

16.20 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä kai nyt kuitenkin on niin, että työttömän asema paranee kaikista parhaiten silloin, kun työtön saa työpaikan. [Oikealta: Juuri näin!] Kun nyt jokseenkin kaikki asiantuntijat, käppyrät ja tilastot osoittavat, että käänne parempaan on tapahtunut, niin eikö sen voisi oppositiokin tunnustaa, että näin on, nyt mennään parempaan suuntaan, työpaikkoja syntyy lisää ja työttömyys vähenee? Jos te ette näitä tilastoja tai asiantuntijoita usko, niin katsokaa uutisia: Turun telakka, tilauskirjat täynnä vuosiksi eteenpäin, tilanne parempi kuin varmaan koskaan aikaisemmin; tai se Uudenkaupungin autotehdas, joka viime talvena ilmoitti palkkaavansa tuhat uutta työntekijää ja keväällä toiset tuhat uutta työntekijää; tai vaikkapa Äänekosken biotuotetehdas tai monet muut biotaloushankkeet eri puolilla Suomea. Kyllähän näitä hyviä uutisia kuuluu nyt ympäri Suomea.

Mutta ei vielä tilanne ole kunnossa, arvoisa puhemies, ei voi olla mitenkään tyytyväinen vielä. Erityisesti olen huolissani nuorisotyöttömyydestä ja pitkäaikaistyöttömyydestä. Arvoisa puhemies! Kysyn hallitukselta, mitä hallitus aikoo tehdä nuorisotyöttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden purkamiseksi.

16.21 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiaan yksi kärki tässä meidän riihessä oli nimenomaan nuorisotyöttömyys ja siihen panostaminen. Siellä lisättiin tuhannella paikalla ammatilliseen opetukseen, [Li Andersson: Ekaksi leikattiin!] eli 9,4 miljoonaa euroa tuli sinne rahaa lisää. Mutta se keskeinen juttu oli

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

tässä se, kuten äsken sanoin, Ohjaamo-toiminnan vakinaistaminen ja siihen yhteyteen tämä psykososiaalisten palvelujen nostaminen. Ollaan tunnustettu se, että nämä ihmiset ovat työttömiä mutta että heillä on muitakin ongelmia, ja näihin ongelmiin pitää saada ratkaisua. Sen lisäksi markkinoimme palkkatukea nimenomaan alle 30-vuotiaille. Nämä ovat sellaisia toimenpiteitä, täsmätoimenpiteitä, jotka eivät yksinään tietenkään mitään ratkaise, mutta näitten yhdistelmällä voidaan tätä nuorisotyöttömyyttä ja pitkäaikaistyöttömyyttä helpottaa. [Oikealta: Hyvä!]

16.22 Kaj Turunen si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän nyt menee paremmin kuin vuosiin. On totta, että työllisyys paranee ja työllisyysaste on parempi. On tapahtunut ihan viime aikoina tämä muutos, että ollaan menossa parempaan suuntaan. Kun tämä työttömyys on vähentynyt tilastojen mukaan sen 54 000 mutta kuitenkin työllisyysaste on henkilömääräisesti kasvanut vain 7 000, niin kyllähän tässä sillä tavalla gäppi on. Kysynkin sitä vastuulliselta ministeriltä, onko aikomus tarkemmin selvittää vielä sitä, missä tämä on.

Mutta se varsinainen kysymys kuuluu siihen, että meillä työllisyudessa on maan sisällä isot, merkittävät alueelliset erot, [Vasemmalta: Niin on!] joissain paikoissa on paljon työpaikkoja auki ja joissain ei niitä juurikaan ole. Sitten kun meillä on vielä tämä kohtaanto-ongelma, niin onko tätä pyritty millä tavalla ratkaisemaan esimerkiksi asuntoasioitten suhteen [Puhemies koputtaa] tai esimerkiksi muuttoavustuksen suhteen, niin kuin Ruotsin mallin mukaan? [Leena Meri: Muuttoavustus on meidän idea!]

16.23 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nimenomaan myös tähän kohtaanto-ongelmaan on pyritty vastaamaan. Tietysti täytyy tunnustaa, että se suurin ongelma on asuminen ja liikkuminen. Liikkuvuusavustusta on laajennettu, sen käyttömahdollisuutta. Toinen asia on se, että ei vielä kovin hyvin edes tiedetä, että semmoista voidaan käyttää. Meidän tehtävämme on tietysti markkinoida näitä keinoja, mitä meillä nyt jo on. Tämä asuminen on tietysti asumisesta vastaavan ministerin kontrollilla, mutta kyllä jo Uudessakaupungissa, joka on nyt tässä hyvä esimerkki, on pyritty ratkaisemaan näitä ongelmia. Mutta positiivisessa rakennemuutoksessa ja sen selvittämisessä, mitä hallitus voisi tehdä, että sitä asiaa levitetään eteenpäin, on monia vastauksia näihin edustaja Turusen esille nostamiin ongelmiin. Ne ovat isoja haasteita, mutta siitä huolimatta me haluamme tietää, mitä hallitus voisi tehdä, jotta tämä positiivinen vire leviäisi ympäri Suomea. Nythän tulee viestejä joka puolelta, että kasvua on myös niillä alueilla, joilla sitä aikaisemmin [Puhemies koputtaa] ei ole ollut.

16.24 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat työhaluisia, ja silloin heillä pitää olla edellytykset hakeutua työmarkkinoille, ja tässä tullaan perhepolitiikkaan. Te olette leikanneet lasten subjektiivista päivähoito-oikeutta siten, että työttömän lapsella on vain osa-aikainen päivähoito-oikeus. On totta kai väärin lasten näkökulmasta asettaa lapset eriarvoiseen asemaan varhaiskasvatuksen suhteen, mutta on se väärin myös työttömän työmarkkina-aseman näkökulmasta. Siis työttömällä pienten lasten vanhemmalla on vain osa-aikainen mahdollisuus parantaa työmarkkina-asemaansa ja hakea töitä. Tämä on ihan konkreettinen ongelma monessa pienten lasten perheessä, jos ei ole omaa autoa käytettävissä, jos työhakemuksia pitää käydä printtaamassa kirjastossa, pitää käydä haastatteluissa eri puolilla kaupunkia, ja aktivoinnin nimissä te vain lisäätte vel-

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

vollisuuksia työttömälle. Eikö tässä nyt ole jonkinlainen ristiriita, kun pitäisi parantaa työttömien mahdollisuuksia työllistyä ja hakea töitä, että nimenomaan perheellisiltä työttömiltä on poistettu mahdollisuus hankkia lapselle kokoaikainen päivähoito-oikeus? [Puhemies koputtaa] Tästä kuulisin mielelläni pääministerin sijaisen selvityksen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämä kysymys kyllä kohdistuu ministeri Grahn-Laasoselle.

16.25 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokaisella lapsella on oikeus 20 tuntiin varhaiskasvatusta, ei siis päivähoitoa vaan varhaiskasvatusta. Se on iso ja merkittävä ero, vaikka voi välillä lillukanvarsilta tuntuakin, ja termeillä on merkitystä myös siellä lastentarhanopettajien arjessa.

Tämän hallituksen toimesta on käynnistetty perhevapaaudistus, joka on erittäin tärkeä ja merkittävä, ja sitä viedään maaliin niin, että se on tällä hallituskaudella tarkoitus toteuttaa. Samoin hallitus alentaa varhaiskasvatusmaksuja ensi vuonna tuntuvasti, niin että yhä useammalla lapsella on mahdollisuus osallistua varhaiskasvatukseen. Pieni- ja keskituloisilta perheiltä erityisesti varhaiskasvatusmaksut ensi vuonna alenevat 70 miljoonalla eurola. Lisäksi käynnistämme kokeilun 5-vuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta, [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] tavoitteena jälleen saada useampi lapsi varhaiskasvatuksen piiriin. Samanaikaisesti tämän kanssa myöskin kehitämme varhaiskasvatuksen laatua siten, että esimerkiksi lastentarhanopettajien koulutusmääriä yliopistoissa lisätään [Puhemies koputtaa] tulevina vuosina yhteensä tuhannella. [Välihuutoja] Eli hyviä uudistuksia nimenomaan lapsiperheille.

16.26 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän minä ymmärrän opposition huolen ja vaikean tilanteen siinä, että kun te huomaatte sen, että tämä hallitus on asettanut päätavoitteekseen työllisyyden lisäämisen ja talouden kasvun, niin nyt kun työllisyys paranee, talous kasvaa, niin onhan teidän liikkumavaranne valittaa hallituksen toimista aika pieniin mennyt — ymmärrän sen näkökulman kyllä. Mutta toivoisin, että tekin voitte olla iloisia niiden ihmisten, ahkerien suomalaisten puolesta, jotka nyt ovat päässeet työelämään, paremman toimeentulon piiriin ja sitä kautta rakentamaan elämäänsä ja oman perheensä elämää paremmaksi, niin kuin kuuluukin, tai niistä lapsiperheistä, jotka saavat vaikkapa maksuttoman varhaiskasvatuksen nyt hallituksen toimien johdosta.

Kannustetaan hallitusta tekemään lisää. Vielä pitää tehdä lisää, tämä nopea kasvu vaatii myös toimia siinä, että saadaan muuntokoulutusta paremmin, jotta se kohtaanto-ongelma pystytään ratkaisemaan. Rekkaindeksi: yöllä tuolla pelkkiä rekkoja kulkee, me näemme, kuinka talous kasvaa. [Puhemies koputtaa] Miten on tämän muuntokoulutuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden laita, työministeri?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Oli aika monta sormeaa pystyssä, mutta ministeri Grahn-Laasonen taitaa olla lähinnä vastuullinen.

16.28 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan erittäin hyvä kysymys. Meillä on se onnellinen tilanne Suomessa, että on paljon avoimia työpaikkoja pitkästä aikaa. Erityisesti tämä näkyy siellä Lounais-Suomessa,

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

missä sekä telakat että autoteollisuus tällä hetkellä työllistävät koko ajan enemmän ihmisiä.

Onneksi tämä tilanne on yhtä positiivinen myös monessa muussa Suomen kolkassa, eli meillä on muodostunut jopa jonkinasteinen osaajapula Suomeen, ja sitä ratkotaan nyt monin eri keinoin. Hallitus on lisännyt resursseja positiivisen rakennemuutoksen osaajatarpeisiin vastaamiseksi, muun muassa uudenlaiseen yhteistyöyliopistomalliin, jossa tekniikan alan koulutusta viedään niille alueille, joilla osaajista on pulaa. Ammattikorkeakoulujen aloituspaikkamääriä on kasvatettu erityisesti tekniikan alalla tähän vastaamiseksi, ja ammatilliseen koulutukseen lisättiin muun muassa ihan viimeisimpänä päätöksenä tuhat uutta aloituspaikkaa erityisesti nuorisotyöttömyyden taklaamiseen, ja samalla voimme tätä osaajapulaa ratkaista.

Sen lisäksi tarvitaan sitten useampia rakenteellisia uudistuksia, joilla mahdollistetaan oman osaamisen kehittäminen läpi työuran. Eli muuntokoulutusmalli [Puhemies koputtaa] on yhdessä ministeri Lindströmin kanssa laadittu, ja tämä toimii erityisen hyvin rakennus-alalla jo tällä hetkellä. Näitä erilaisia malleja tällä hetkellä [Puhemies koputtaa] viedään eteenpäin, ja tämä on äärimmäisen tärkeä kysymys.

16.29 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouskasvu ei automaattisesti auta kaikkia sinne työmarkkinoille. Meillä on Suomessa ollut sosiaalisten yritysten lainsäädäntö, joka on auttanut nimenomaan pitkäaikaistyöttömiä, osatyökykyisiä ja vammaisia osallistumaan sosiaalisten yritysten kautta työmarkkinoille. He ovat saaneet määräraikaista korotettua palkkatukea. Nyt hallituksen puolelta kuuluu kummia. Sosiaalisten yritysten lainsäädäntöä ja sitä kautta sosiaalisia yrityksiä ollaan ilmeisesti ajamassa alas. Kuitenkin kun katsotaan Eurooppaa, niin nimenomaan sosiaaliset yritykset ja yhteiskunnallinen yrittäjyys on sitä, mikä auttaa ihmisiä takaisin työelämään ja myöskin mahdollistaa pitkäaikaistyöttömien ja muiden heikommassa työmarkkina-asemassa olevien osallistumisen työmarkkinoille. Edellisen hallituksen aikana päätettiin uudistaa sosiaalisten yritysten lainsäädäntöä. Sitä ei ehditty tehdä, se jäi tämän hallituksen tehtäväksi. Mutta pitääkö todella paikkansa, että sosiaalisten yritysten lainsäädäntö ja sitä kautta sosiaaliset yritykset ollaan Suomessa ajamassa alas?

16.30 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä aihepiiri, josta edustaja Essayah kysyy, saa hallituksen edustajat täällä siltä osin vähän kyselemään toisiltaan, että tämä aihepiiri ei kyllä tässä muodossa kuulosta meille tutulta, se, että tällaista oltaisiin ajamassa alas. Päinvastoin tämä kokonaisuus kytkeytyy siihen. Oletan tämän kysymyksen eksaktisti olevan nyt täältä poissa olevan ministeri Mattilan vastuualuetta. Meillä on kokonainen kärkihanke, joka liittyy osatyökykyisten ihmisten saattamiseen kohti työelämää. Me käymme läpi myös erilaisten kokeilujen kautta — muun muassa osallistumistulon kokeilun kautta, aikuissosiaalityötä vahvistamalla — nimenomaan erilaisia muotoja, joilla tukisimme ihmisiä kohti työelämää. Me tiedämme aivan hyvin, että pitkäaikaistyöttömien joukossa on ihmisiä, joille ei riitä suoraan se, että ovi työelämään avataan tai että meillä on avoimia työpaikkoja, vaan ihmiset tarvitsevat erilaisia tukimuotoja, ja siksi iloitsen hyvin paljon erityisesti siitä, mitä ministeri Lindström nosti täällä esiin, että nuorten työttömyyttä halutaan katsoa nyt myös koko elämän näkökulmasta niin, että psykososiaaliset palvelut [Puhemies koputtaa] kuuluvat osana tähän kokonaisuuteen.

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tämän kysymyksen — siis työttömyyteen ja työllisyyteen liittyvän kysymyksen — tiimoilta viimeisen lisäkysymyksen edustaja Ihalaiselle.

16.31 **Lauri Ihalainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että meidän taloudessa on myös valoisia merkkejä tapahtunut. Ja jos ajatellaan näitä menestystarinoita — telakkateollisuus, Uudenkaupungin autoteollisuus, Rauman telakka — niin kyllähän se pohjatyö ja kylvöt tehtiin jo viime kaudella, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Iso määrä!] ja nyt tehdään sitten jatkotyötä, ja tämä on tärkeää.

Kahteen asiaan haluaisin kiinnittää huomiota. Toinen on tämä: meillä on kuitenkin yli 100 000 pitkäaikaistyötöntä edelleenkin, ja kyllä se vaatii nyt niin kuin jyrkempiä panostuksia näiden ihmisten polun saattamiseksi kuntoutuksen kautta työmarkkinoille ja rahoitusta ja kolmannen sektorin mahdollisuuksia tehdä myös heidän eteensä töitä. Toinen on sitten se, että kun ihminen jää työttömäksi yli 55-vuotiaana, niin se kynnyksellä saada työpaikka sen jälkeen nousee äärettömän korkealle, yli 80 viikkoon. Meidän pitäisi ehdottomasti kiinnittää tähän asiaan huomiota. Yhden päivän lyhentäminen [Puhemies koputtaa] työttömyyden kestossa on 26 miljoonaa säästöä yhteiskunnan talouteen.

Mitä me voisimme tässä [Puhemies koputtaa] tehdä yhdessä? Meillä on tähän liittyviä ohjelmia, meillä on hyviä näkemyksiä. [Puhemies koputtaa] Minä toivon, että me tekisimme hyvää yhteistyötä. [Antero Laukkanen: Rakentava puheenvuoro!]

16.33 **Työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se täytyy sanoa, että edustaja Ihalainen jatkaa taattua rakentavaa linjaansa, ja kiitos siitä. Olen sanonut aikaisemminkin, että olen valmis aina kuuntelemaan viisaita neuvoja, koska en kuvittelekaan, että tiedän kaiken, ja tiedän sen, että oppositiossa on paljon osaamista myös työttömyyden hoidossa. Kaikki tällainen, ideat ja muut, otetaan ihan kiitoksella vastaan. Se on sitten hallitus, joka päättää, mitä me viemme konkretiaan, mutta en lainkaan väitä, että meillä olisi kaikki viisautta. Jos ajatellaan tätä työttömien aktivointia ja sitä, että työttömyysturvaa nyt käytetään uuden lain myötä myös näihin aktiivitoimenpiteisiin: Teillä on samankaltaisia ajatuksia. Meillä on ihan samanlainen päämäärä, nämä keinot ovat vain aina vähän toisenlaisia, miten me tätä lähestymme. On ihan totta, että pitkäaikaistyöttömyys on vielä liian suurissa luvuissa, mutta kaikkemme [Puhemies koputtaa] me teemme, että ihmiset pääsevät töihin. Pitkäaikaistyöttömien polut pitää saada kuntoon, ja kolmas sektori kantaa tässä myös erittäin merkittävää roolia.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys Fortumin Uniper-kaupasta (Satu Hassi vihr)

Suullinen kysymys SKT 123/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Hassi.

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

Keskustelu

16.34 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Kysyn omistajaohjausministeri Lintilältä. Tällä viikolla hallitus julkisti keskipitkän aikavälin ilmasto-ohjelman ja julisti vievänsä kohti hiilineutraalia Suomea. Samaan aikaan valtioenemmistöinen Fortum julkisti ostavansa noin puolet saksalaisesta Uniperistä, jonka toiminnasta yli 80 prosenttia perustuu kivihiiileen. Kun saksalainen suuri sähköyhtiö E.ON pari vuotta sitten jakautui kahteen osaan, toiseen pantiin uudet energiamuodot, kuten uusiutuva energia ja äly sähköverkot, toiseen vanhat. Jälkimmäinen sai julkisuudessa pilkkanimen E.OFF. Nyt Fortum on ostamassa juuri tätä E.OFFia, eräänlaista roskaosastoa, jonka toiminta perustuu ilmastonmuutoksen kiihdyttämiseen ja väistämättä edustaa väistyviä energiamuotoja. Aikooko omistajaohjausministeri puuttua tähän asiaan?

16.35 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Omistajaohjausministeri ei aio puuttua tähän kauppaan. Fortumin johto on arvioinut tämän kokonaisuudessa parhaaksi vaihtoehdoksi. Tiedostan sen, että siellä kapasiteetista 30 prosenttia on hiilimuodossa, fossiilisessa muodossa, mutta tietysti täytyy myös mieltää se, että sieltä tulee vesivoimaa Ruotsista noin 80 prosenttia eli lähes yhtä suuri määrä, mitä Fortumilla tällä hetkellä on. Ja kun mielletään tilanne, mitä päätöksiä Saksa on tehnyt ydinvoiman suhteen, niin on aika luonnollista, että näin merkittäväällä energiayhtiöllä on siellä fossiilista energiaa edelleen ja verrattain paljon, koska se tulee olemaan sitä siirtymäkauden muotoa, jota Saksassa tullaan tarvitsemaan siirryttäessä ydinvoimasta uusiin energiamuotoihin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. Myönnän pari kolme lisäkysymystä, enempää ei, niin että pääsemme eteenpäin.

16.36 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uniper-yhtiö on useiden vastuullisten sijoittajien, esimerkiksi OP:n, mustalla listalla juuri kivihiiilen ja suurten päästöjen vuoksi. Julkisuudessa jo kysellään, joutuuko Fortum pian vastaavanlaisille mustille listoille. Sijoittajamaailmassa on jo vuosien ajan keskusteltu hiilikuplasta, koska on paljon yhtiöitä, joiden toiminta perustuu ilmastonmuutoksen aiheuttamiseen ja fossiilisiin polttoaineisiin. Jos ilmastonmuutos oikeasti päätetään hillitä, nämä yhtiöt eivät voi jatkaa entiseen malliin. Toisin sanoen näiden yhtiöiden osakkeiden arvo tulee romahtamaan. [Silvia Modig: Juuri näin!] Englannin keskuspankki ja myös maailman suurin varainhoitotalo BlackRock ovat kehottaneet sijoittajia ottamaan tällaiset ilmatoriskit tosissaan.

Aikooko hallitus todella hyväksyä sen, että suomalaisilta sähkönkuluttajilta kerätyt rahat, paljolti suomalaisia jakeluverkkoja myymällä [Puhemies koputtaa] saadut miljardit, hukataan hiilikuplaan, Kankkulan kaivoon?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Lindström... Anteeksi, ministeri Lintilä. L:llä kuitenkin alkaa. [Naurua]

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

16.37 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin täytyy nyt muistaa se, että Fortumhan tulee osakkaaksi yhtiöön, se ei osta sitä, eikä tapahdu fuusiota. [Satu Hassi: Melkein puolet!] — Noin 46 prosenttia.

Fortumin strategiassa ei tapahdu minkäänlaista muutosta. Fortumin strategia on edelleen uusiutuvaan energiaan perustuva [Satu Hassi: Puhdasta maailmaa!] strategia ja se tulee olemaan sitä myös jatkossa. Itse näen enemmänkin mahdollisuutena sen, että merkittävänä osakkeenomistajana Fortum pystyy tulevaisuudessa entistä selkeämmin painottamaan myös uudessa yhtiössä niitä vihreitä arvoja, joita Fortum on omassa strategiassaan tuonut esille. Uskon tätä kautta tämän olevan etu niin ilmastoasioissa kuin varsinkin Fortumin oman tilanteen kannalta.

16.38 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Fortumin kassaanhan tuli merkittävässä määrin varoja niin sanotuista Caruna-kaupoista. Silloisen omistajaohjauksesta vastaavan ministerin hyväksynnällä ja talouspoliittisen ministerivaliokunnan enemmistön hyväksynnällä myytiin alueellista monopoliverkkoa yksityisille ulkomaisille sijoittajille, ja sen jälkeen Fortum on yrittänyt löytää näille rahoille sijoituskohdetta. Silloin puhuttiin, että tarvitaan varoja siihen, että sijoitetaan uusiutuviin energiamuotoihin ja kotimaahan. Mutta jos katsoo nyt, mihin Fortum on sijoittanut näitä Caruna-kaupoista ja muiden verkkojen myynnistä tulleita rahoja, niin tämä on yksi esimerkki sitten. Toisaalta on lähdetty muun muassa Venäjän markkinoille.

Kysymys kuuluukin nyt omistajaohjauksesta vastaavalle ministerille: nyt kun ollaan myyty Caruna, saatu rahaa ja sijoitetaan tällaisiin kohteisiin, niin onko tämä turvallista, mitkä tässä ovat riskit meidän kansallisomaisuutemme näkökulmasta ja miten nämä hyödyttävät [Puhemies koputtaa] suomalaista työllisyyttä ja kansantaloutta?

16.39 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Arhinmäki unohti tästä Ekokemin oston, jonka Fortum sitten osti myös, jolla on erittäin vahva rooli Suomessa nimenomaan jätteistä tehtävän energian tuottamisessa ja tämän toimialan kehittämisessä. Kyllä Fortum on tehnyt toimia siihen, että me tuomme entistä enemmän uusiutuvaa energiaa esille.

Se, että kaasua tulee tässä kaupassa ja se tulee Venäjältä, on realiteetti, joka tietysti tulee huomioida. Mutta en näe siinä tässä tilanteessa mitään erityistä negatiivista piirrettä. Kokonaisuutena arvioituna tämä kauppa vahvistaa Fortumin tilannetta ja tämä tulee vahvistamaan Fortumin kykyä myös jatkossa osingonmaksajana. [Antti Rinne: Sieltä se tuli!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen lisäkysymys, edustaja Lindtman.

16.40 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lintilä tässä totesi, että hän ei aio puuttua tähän kauppaan. Se on selvää, että kun valtionenemmistöomisteinen yhtiö tekee lähes 4 miljardin kaupan, niin yhtään tämän kokoluokan kauppaa ei tehdä ilman, että sitä on konsultoitu pääomistajan kanssa. Jos te täällä sanotte, että te ette puutu tähän kauppaan, niin se on teidän valintanne, jolla te hyväksytte tämän kaupan.

Me olemme sitoutuneet Pariisin ilmastopöytäkirjaan. YK:n kestävä kehityksen tavoitteet täyttävät tänään kaksi vuotta. Hallituksen energia- ja ilmastostrategiasta eilen täällä käytiin pitkä keskustelu. Arvoisa ministeri Lintilä, te olette nyt päättänyt hyväksyä tämän

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

kaupan. Miltä tämä näyttää, miten tämä suhteutuu hallituksen tavoitteisiin kestävästä kehityksestä ja ilmastomuutoksen torjumisesta? Pahalta näyttää.

16.41 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus pitää kiinni omasta ilmasto- ja energiastrategiastaan, siitä kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta, [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] joka on hyvin ennakkoluuloton ja täysin etukenossa menossa muihin Euroopan maihin kohdistuen.

Se, kuinka valtio toimii osakkeenomistajana: Valtion tulee olla vastuullinen osakkeenomistaja [Antti Rinne: Juuri näin, samaa mieltä!] myös muita osakkeenomistajia kohtaan. Tämä täytyy näissä aina arvioida. Tässä tilanteessa en näe sellaista syytä, että tulisi tehdä ratkaisuja, jotka horjuttaisivat valtion luotettavuutta osakkeenomistajana.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys opiskelijoiden asumistuen leikkauksesta (Hanna Sarkkinen vas)

Suullinen kysymys SKT 124/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Sarkkinen.

Keskustelu

16.42 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Koulutetussa ja osaavassa kansassa on pienen maan voima. Silti hallituksen leikkaukset ovat osuneet erityisen kipeästi juuri opiskelijoihin sekä osaamiseen ja koulutukseen. Opiskelijoiden jo ennestään pienestä asumistuesta leikattiin hallituksen päätöksellä yli 80 euroa kuukaudessa. Sekään ei kuitenkaan hallitukselle riitä: hallitus suunnittelee kimppakämpissä asuvien opiskelijoiden asumistukeen jopa 20 prosentin leikkausta. Tämä leikkaus voisi tulla valtiolle myös erittäin kalliiksi, sillä se voisi ajaa ihmisiä pois kimppakämpistä yksiöihin. Tämä ruuhkauttaisi ennestään ruuhkaisia pienten vuokra-asuntojen markkinoita ja nostaisi vuokria ja sitä kautta myös asumistukimenoja kokonaisuudessaan.

Arvoisa puhemies! Nyt kun kansantalous kasvaa ja valtiontalous on kääntynyt parempaan suuntaan, eikö tästä järjettömästä ja erityisesti opiskelijoita ja muita nuoria kurittavasta uudesta säästösuunnitelmasta voitaisi luopua?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, ilmoitan, että Irlannin puhemies Seán Ó Fearghail on saapunut delegaatioineen seuraamaan täysistuntoa. Eduskunnan puolesta toivotan arvot vieraat tervetulleiksi tähän taloon. [Suosionosoituksia]

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

16.44 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajan kysymys liittyi asumistukijärjestelmään. Asetan kysymyksenne ensiksi taloudelliseen mittakaavaan: Kelan tietojen mukaan vuonna 2016 asumistukimien kustansivat valtiolle noin 1,9 miljardia euroa. Nyt ensi vuoden budjetissa hallitus suunnittelee 28 miljoonan euron leikkausta. Totean myös liittyen tähän kysymyksenne osaan, joka koski tätä osa-asumisen normin tuomista asumistukeen takaisin, että se on toimenpide, jolla rajoitetaan kimppakämpin hintoja ja vuokranantajien taskuihin valuvia euroja, samalla tavalla kuin itse asiassa asumistuessa oli mahdollista tehdä muutama vuosi sitten, ennen edellistä uudistusta. Meidän viestimme on yhä vahvasti se, että on hienoa, jos opiskelijoille löytyy ratkaisuja asua kimppakämpissä, mutta tämä osa-asumisen normi liittyy nyt pitkälti siihen, että me haluaisimme tällä hillitä niitä kohtuuttomia summia kokonaisvuokrissa, mitä kimppakämpistä tällä hetkellä [Puhemies koputtaa] pyydetään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja tämä kysymys on loppuun käsitelty. [Välihuutoja]

2.5. Suullinen kysymys oikeudesta tehdä päiväkirurgisia leikkauksia (Mikaela Nylander r)

Suullinen kysymys SKT 125/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Nylander.

Keskustelu

16.45 **Mikaela Nylander r:** Arvoisa puhemies, värderade talman! Vem har rätt att utföra dagkirurgiska operationer i framtiden. [Hälinää] — Minulla on nyt puheenvuoro. [Naurua] — Jag frågar om regeringen är medveten om hur hårda begränsningar på de kirurgiska ingreppen som ministeriet vill införa.

Kuka saa tehdä päiväkirurgisia leikkauksia tulevaisuudessa? Tämä on todella kuuma kysymys. Moni kaupunki on kysynyt sosiaali- ja terveysministeriöltä, voiko paikallinen sairaala jatkaa päiväkirurgialla vuodenvaihteen jälkeen. Moni on myös kysynyt, voiko päiväkirurgiaa hankkia yksityisiltä toimijoilta. Ministeriön vastaus on ollut kielteinen. Häviäjät tässä ovat kaupungit kuten Kouvola, Forssa, Kemi ja Pietarsaari. Onko tämä todellakin hallituksen linja?

Är det verkligen regeringens linje?

16.46 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kysymyksenne liittyy hallituksen päättämään linjaukseen terveydenhuoltolaista. Tavoitteemme on, että Suomessa varmistetaan leikkaustoiminta siten, että potilasturvallisuus ja ne osaajat, se, mikä lääkärin ja hoitohenkilöstön käsissä on, varmistetaan samaan paikkaan niin, että tosihädän tullen meillä on varmasti riittävä osaajajoukko niissä keskeisissä paikoissa, joissa meillä on keskussairaالاتasoista toimintaa.

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

Kysyjä on aivan oikeassa, me olemme esittämässä asetusten ja lakien nojalla tiettyjä rajoitteita siihen, mitä asioita ja minkälaisia leikkauksia voidaan toteuttaa eritasoisissa sairaaloissa. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että hallitus olisi sammuttamassa valot yhdestäkään sairaalasta, ja toivon, edustajat, että pohtisitte myös sitä, onko terveydenhuollon keskipiste kohti 2020-lukua todella yksittäinen leikkaustoimenpide vai voisimmeko vihdoinkin nähdä perusterveydenhuollon lähipalvelut ja myös leikkaustoiminnan jälkeisen kuntoutuksen vähintään yhtä tärkeänä osana terveydenhuoltoa ja puolustaa kiivaasti näitä asioita keskeisimpänä osana lähipalveluja kansalaisille.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämäkin kysymys on loppuun käsitelty tällä kertaa. [Välihuutoja]

2.6. Suullinen kysymys julkisen terveydenhuollon toteuttamista leikkauksista (Antero Laukkanen kd)

Suullinen kysymys SKT 126/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Laukkanen.

Keskustelu

16.48 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Tuohon äskeiseen hieman jatkona: Kysymyshän todella on siitä, että julkinen puoli ostaa tällä hetkellä lähes kaikki pehmytkirurgian toimenpiteet yksityiseltä puolelta. Nyt nämä uudet vaatimukset johtavat siihen, että valtaosa näistä yksityisistä sairaaloista ei täytä näitä 24/7-läsnäolovaatimuksia, muun muassa anestesia- ja erikoissairaanhoidossa, jolloin se iso kysymys on, miten ihmeessä julkinen puoli aikoo selviytyä näistä leikkauksista, kun jo valtaosa niistä tehdään ostopalveluina yksityispuolelta.

16.48 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä äskeistä aihetta jatkaaksemme: On aivan totta, että tämä asia ei ole erityisen yksinkertainen nyt, kun me elämme muutosvaihetta kohti uutta sosiaali- ja terveyspalveluaikaa, jolloin maakunnat vastaavat näistä palveluista. Tämä kaikki liittyy siis tulevaan isoon uudistukseen ja myös jatkossa turvattavaan kansalaisten valinnanvapauteen palveluissa, osaltaan myös erikoissairaanhoidossa tiettyjen asioiden osalta. Korostamme kuitenkin, että niin nyt kuin jatkossa niitä leikkauksia, joita ihmiset haluavat omakustanteisesti toteuttaa yksityisen terveydenhuollon piirissä, rajoitteet eivät tule koskemaan. Ja mitä tulee julkisella rahalla tehtyihin ostosopimuksiin, maksusitoumuksiin tai vastaaviin hankintoihin, joilla julkinen tukee omaa toimintaansa, tämä on viimeimmäksi tänään ollut meidän vastuuministereiden pöydällä. Selvitämme parhaillaan hallituksen linjaa, jotta vastauksemme olisi yksiselitteinen monimutkaisessa asiassa ja alueilla voitaisiin toimia — kuten toivottavasti muutoinkin näissä ratkaisuisissa — riittävän kauaksi katsoen ja koko maakunnan, sen tulevan hallintoelimen ja kansalaisten ja koko maakunnan asukkaiden, etua vaalien.

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys seksinoston kriminalisoinnista (Ulla Parviainen kesk)

Suullinen kysymys SKT 127/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Parviainen.

Keskustelu

16.50 **Ulla Parviainen kesk:** Arvoisa puhemies! Kriminalisoimalla jonkin teon yhteiskunta kertoo, että teko on väärin. Lainsäädännöllä me pystymme vaikuttamaan ihmisten asenteisiin ja käyttäytymiseenkin. Hyvän esimerkkinä tästä on lapsiin kohdistuvan kuritusväkivallan väheneminen ja asenteiden muuttuminen kriminalisoinnin myötä. Naapurimme Ruotsi, Norja ja Islanti ovat kokonaan kriminalisoineet seksin oston. Suomessa ainoastaan parituksen tai ihmiskaupan uhrilta tai alaikäiseltä ostettu seksi on kriminalisoitu. Suomen lainsäädäntö ei ole toimiva.

Arvoisa puhemies! Kysyn asianomaiselta ministeriltä: mitä toimenpiteitä on suunnitteilla lainsäädännön saamiseksi kuntoon?

16.50 **Oikeusministeri Antti Häkkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, eduskunta taisi viimeksi reilu kymmenen vuotta sitten käsitellä seksin oston kriminalisointia. Siinä yhteydessä tehtiin myös lisäsääntelyä, eli on katsottu niin, että se, mikä liittyy seksin ostamiseen ongelmallisena ilmiönä, on erityisesti alaikäisiin kohdistuvat asiat sekä paritukseen ja ihmiskauppaan liittyvät kysymykset.

Toisaalta, niin kuin eduskunnan lakivaliokunta ja perustuslakivaliokunta ovatkin todenneet, yleistä seksin oston kriminalisointia on hyvin vaikea tunnusmerkistöissä säännellä itse asiassa, mutta näitä lieveilmiöitä pystytään taklaamaan. Tätä on selvitetty jo aiempina vuosina aika paljon, mutta teemme syksyn aikana vielä arviointia oikeusministeriössä, olisiko tässä tarvetta uudelleenarviointiin muiden maiden kokemusten perusteella.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, hallituspuolueen edustajan tehdessä kysymyksen, pikakysymyksen, myönnän siitä lisäkysymyksen myös opposition edustajille. Pyydän siis oppositiosta, jos joku haluaa esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.52 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seksin oston kriminalisointiin liittyvä keskustelu maailmalla on aika laajaa, ja ne myönteiset tulokset, joita Ruotsi väittää saavansa, on tutkijakunnan keskuudessa kiistetty moneen kertaan. Nykyisin suunta onkin kulkenut seksin oston kriminalisoinnin sijaan pikemminkin dekriminalisointiin suuntaan, joka tarkoittaa sitä, että tunnustetaan, että seksityöntekijät ovat ihmisiä siinä kuin muutkin ja heitä voidaan siten säädellä samalla lainsäädännöllä kuin muitakin ihmisiä. Tällä hetkellä näin ajattelee muun muassa merkittävä joukko kansainvälisiä järjestöjä — Amnesty otti tällaisen kannan jonkin aikaa sitten —, monet hiv- ja aids-järjestöt, koska

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

he ovat huolissaan seksityöntekijöiden oikeuksista ja kokevat, että seksin oston kriminalisointi on keskeinen seksityöntekijöiden oikeuksia heikentävä tekijä. Kysynkin nyt: aikooko ministeri tässä selvityksessä ottaa huomioon myös kansainvälisen tutkimuskentän tulokset?

16.53 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kontulalta erittäin hyvä kysymys. Tämä tullaan ottamaan huomioon. Kansainvälinen tutkimusdata kertoo juuri samansuuntaisia viestejä, joita tässä edustaja hyvin painotti. Eli ei pidä suhtautua liian mustavalkoisesti tämmöiseen ilmiöön, jossa henkilön jo perustuslain mukaiseen itsemääräämisoikeuteen kuuluu se, että hän saa lähtökohtaisesti päättää omasta toiminnastaan hyvinkin pitkälle, kunhan siihen ei liity pakottamista, ihmiskauppaa tai muita epämääräisiä ilmiöitä tai rikollisuutta tai joitain tähän liittyviä asioita. Eli tämän takia täytyy olla selvä se, että ihmisten perustuslaillisiinkin oikeuksiin kuuluu lähtökohtaisesti myös tehdä sopimuksia ja harjoittaa myös elinkeinotoimintaa. [Naurua] — Yhtään sen enempää tavallaan tässä salissa ei kannata asialle hymyillä, mutta näin se asia on. — Tämän problematiikan analysointi myös perusoikeuksien näkökulmasta kuuluu myös kansainväliseen tutkimuskenttään.

Eli rajataan lieveilmiöt ja säännellään ne pois, mutta ymmärretään, mikä on oikeasti [Puhemies koputtaa] perusoikeuksien ydinalueella.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys osa-aikatyön yhdistämisestä perhevapaisiin (Sofia Vikman kok)

Suullinen kysymys SKT 128/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Vikman.

Keskustelu

16.54 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Hallitus ansaitsee kiitoksen toteuttaa viimein perhevapaaudistus, joka on kokoomuksen pitkäaikainen tavoite. [Vasemmalta: Ei vielä ole päätöksiä!] Uudistus tarvitaan lisäämään joustavuutta ja valinnanvapautta perheiden arkeen sekä parantamaan työllisyyttä ja naisten asemaa työelämässä. Kokoomus on ehdottanut omaa mallia uusiksi perhevapaiksi. Mallimme lähtee lapsen edusta ja täyttää erinomaisesti kaikki hallituksen budjettiriihessä uudistukselle päättämät reunaehdot. Kokoomuksen mallissa mahdollisuus hoitaa lasta 3-vuotiaaksi saakka kotona säilyy samalla, kun työn kannustavuutta ja arjen joustoja lisätään merkittävästi. Moni vanhempi haluaisi esimerkiksi työskennellä osa-aikaisesti perhevapaalla, mutta nyt joustamaton järjestelmämme on esteenä. [Puhemies koputtaa] Kysyn perheministeriltä: mitä hallitus aikoo tehdä, jotta osa-aikatyö on jatkossa sujuvasti yhdistettävissä perhevapaisiin?

16.55 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme aloittaneet perhevapaaudistustyön aika isolla volyyymilla tällä viikolla kuulemalla vastuuministereiden kanssa 22:ta eri tahoja, joiden monien taustalla oli

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

laaja joukko muita etujärjestöjä, joita yksittäiset tahot edustivat. Kuulimme ison kirjon näkemyksiä ja paljon toiveita ja odotuksia siitä, miten perhevapaat tulisi uudistaa. Niin ikään olemme lähettämässä näinä päivinä kutsun kaikille eduskuntapuolueille. Haluamme kuulla myös parlamentaarisesti näkemyksenne siitä, millaista uudistusta olisi syytä tavoitella niissä reunaehdoissa, joita talous ja perheiden valinnanvapaus ja monimuotoiset perheet tälle järjestelmälle asettavat, pitäen kiinni siitä, että jatkossakin lasta voi hoitaa kotona kolmeen ikävuoteen asti.

Olen aivan samaa mieltä kysyjän kanssa siitä, että osa-aikatyön tulee olla keskeinen osa kulttuurin muutosta pienten lasten vanhempien arjessa, jossa on monesti hyvin voimakas on- tai off-sävy.

Ja mitä tulee esittelemäänne kokoomuksen malliin, yhdenkään puolueen malli ei yksiselitteisesti ole tämän uudistuksen malli. Me teemme hallituksen mallin [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta suomalaisten perheiden mallin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myös tässä kysymyksessä, mikäli halutaan esittää lisäkysymys, pyydän nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.56 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! On hienoa, että hallitus kahden vuoden opposition painostuksen jälkeen nyt ryhtyy tähän asiaan, koska tämä on tärkeä asia tasa-arvon kannalta ja myöskin koko työelämän tasa-arvon kannalta ja sen myötä Suomen kilpailukyvyyn kannalta.

Nyt päämäärät tämän uudistuksen suhteen ovat hieman epäselvät, ja kun hallituksen lausunnot tässä asiassa antavat ymmärtää, että ehkä tässä ei tähdätä nyt siihen ihan kaikkein kunnianhimoisimpaan malliin, niin kysyn: voitteko ajatella sellaista mallia, jossa annetaan selkeät kiintiöt isille ja äideille, jotta varmistettaisiin, että myöskin isät käyttävät tätä mahdollisuutta hyväkseen?

16.57 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos teille oppositiossa tulee hyvä mieli siitä, että tämä kaikki olisi teidän ansiotanne, niin sopii tietenkin niin. Itselleni nyt ehkä kuitenkin oleellisempaa kuin miettiä sitä, kenen ansiota tai että vihdoinkin viimein tämä on täällä, on se, että uudistukselle löytyy riittävän selvät sävelet ja saamme mallia ennen kaikkea yksinkertaistettua ja joustavoitettua erilaisten elämäntilanteiden näkökulmasta.

Mitä tulee viittaamiinne kiintiöihin, niin itse asiassa sellaisethan nykymallissa jo on. Me olemme viime vuosien aikana itse asiassa lisänneet isien osuutta niin, että nykyisin isälle, vain hänelle, suunnattua kiintiötä on 54 päivän verran. Ja on aivan selvää, että kannustus tavalla tai toisella siihen, että lapsella olisi oikeus yhteiseen aikaan molempien vanhempiensa kanssa, mikä väistämättä vaikuttaa myös työelämän tasa-arvoon, on yksi kysymys, joka hallituksen reunaehtona ja tavoitteena tässä mallissa on.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys sähköisen asioinnin turvallisuudesta (Ari Jalonen si)

Suullinen kysymys SKT 129/2017 vp

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Jalonen.

Keskustelu

16.58 **Ari Jalonen si:** Arvoisa puhemies! Verkkoturvallisuus ja tietovuodot puhuttavat kansaa. Viime viikolla ja lähimenneisyudessa on tapahtunut tietovuotoja, joissa julkisuuteen on vuotanut nimen lisäksi muitakin henkilötietoja. Nimi ja henkilötunnus on yhdistelmä, jolla pääsee asioimaan useisiin verkkopalveluihin. Tämä ei ole tarkoitettu verkkoasiointiin alun perin, ja siinä on huomattavia tietoturvariskejä. Tässä suhteessa tunnistautumista pitäisi jotenkin muuttaa ja kehittää tietoturvalisempaan suuntaan. Miten vahvan sähköisen tunnistamisen käyttöä voitaisiin edistää? Tässä on yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, mutta miten sitä voitaisiin kiihdyttää? Ja miten kansan luottamusta sähköiseen asiointiin voidaan kasvattaa? Nykyään kaikki palvelut löytyvät verkosta, ja sitä halutaan kehittää edelleen.

16.59 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jalonen esittää erittäin tärkeän kysymyksen. Entistä enemmän meidän palvelumme ovat sähköisessä muodossa, ja tiedon avoimuus ja luottamuksellisuus on aivan keskeinen toimija siinä, että digitaalisia palveluita voidaan edistää.

Hallitus on luonut Suomelle tietoturvastrategian, joka edistää tietoturvaosaamista, tietoturvallisten tuotteiden saatavuutta sekä kehittää viranomaisten välistä yhteistyötä.

Yksi kokonaisuus on myöskin sähköisen tunnistamisen edistäminen. Tästä on vuonna 2016 luotu luottamusverkko, joka mahdollistaa sen, että luottamusta toimijoiden välillä tunnistamisen osalta voidaan edistää.

Parhaillaan eduskunnalla on myöskin käsiteltävänä hintasäätely ensitunnistamisen osalta, joka toivottavasti luo markkinoille mahdollisuuden synnyttää muita sähköisiä tunnistamisen välineitä. Tässä toivonkin, että eduskunta nopeasti voisi edetä, jotta meillä luottamusta voidaan synnyttää sähköisen asioimisen yhteydessä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Elina Lepomäen vapautuspyyntö puolustusvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 85/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 29.9.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 29.9.2017 kello 10.

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

4. Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2017

Kertomus K 17/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Keskustelu

17.01 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Kiitokset Valtion tarkastusvirastolle tästä vuosikertomuksesta. Toisin kuin nämä kertomukset yleensä, tämä on varsin dramaattista luetavaa.

Sisäministeriön hallinnonalalta löytyy huomautettavaa. Maahanmuuttovirasto on saanut kielteisen laillisuuskannanoton koskien menoja ja niiden oikaisujen puutteellisuutta varainhoitovuodelle. Ei yllätä ollenkaan, että Maahanmuuttovirasto on saanut moitteen ilmoitusvelvollisuutta kohtaan sekä sen sisäinen valvonta on koettu puutteelliseksi. Maahanmuuttovirasto ei näytä vastaanotto toiminnan osalta olevan lainkaan veronmaksajan asialla, ja näyttäisi siltä, että sisäministeri ja sisäministeriökään eivät ole olleet tämän asian suhteen velvollisuuksiensa tasalla. Olemme saaneet kuulla uutisia, kuinka vastaanotto toiminnalla tienataan miljoonia osakeyhtiöillä, kuten Luona Oy, ja tämä on täysin vastuutonta veronmaksajien rahojen hukkaamista.

Arvoisa puhemies! Vuosikertomuksesta voimme lukea myös sen, että liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalta löytyy moitteita. Liikenneviraston kohdalta löytyy useita moitekohtia. Toivon todella, että ministeri Berner varmistaa, että seuraavan vuoden vuosikertomuksessa nämä puutteet on korjattu.

Myöskään työministeriö ja työministeri eivät selviä tästä puhtain paperein, sillä useammassakin kohdissa on moitteita, punaisia merkintöjä useammassakin kohdassa, kolmessa laskujeni mukaan. Toivottavasti työministerikin on työtehtäviensä tasalla ja varmistaa, että myös tältä hallinnonalalta poistuvat huomautukset seuraavan vuoden raporttiin.

17.03 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tarkastusvirastohan siirrettiin eduskunnan yhteyteen aikoinaan juuri sen takia, että virasto voi tehdä työnsä riippumattomana ja voi toimia myös todellisena hallituksen ja sen alaisten ministeriöiden ja virkamiesten kontrolloijana. Ja täytyy sanoa, että virasto on kyllä omalla työllään mielestäni lunastanut tämän riippumattomuuden. Se käy hyvin tarkkaan ja perusteellisesti lävitse koko valtiokonsernin toimintaa, ja viraston toiminta on kehittynyt oikeaan suuntaan: se ei ole enää yksittäisten kuittien oikeellisuuden tarkistusta yksin vaan sen sijaan enemmän sen katsomista, miten nämä todelliset tulokset virastojen toiminnassa täyttyvät. Tähän tuloksellisuussuuntaan kehitys on edennyt hyvin nopeasti, ja tältä kannalta katsoen virastosta on tullut myös eri ministeriöille ja keskusvirastoille tärkeä kumppani, jonka neuvot antavat osviittaa toimintojen kehittämiseen.

Eduskunnan tarkastusvaliokunta tulee käymään tämän raportin huolellisesti lävitse ja kuuntelemaan tässä yhteydessä asiantuntijoita ja tällä tavalla turvaamaan sen, että kun raportissa ja vuosikertomuksessa on havaintoja, jotka koskevat valtion eri yhteisöjen toimin-

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

toja, niin ne johtavat myös riittävään päätöksentekoon täällä eduskunnassa, mikä pitää yllä hyvää hallintoa ja johtaa suomalaisen hallinnon kehittymiseen. Joten se keskustelu, mikä täällä nyt ja myöhemmin tullaan käymään, tulee otettua tarkastusvaliokunnan työssä ja tulevassa mietinnössä huomioon.

17.04 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Valtiontalouden tarkastusviraston työ on todellakin ollut, kuten tässä raportissa sanotaan, kattavaa ja hyvin monella tavalla valtiontaloutta tutkivaa. Huomasin tuossa sellaisen mielenkiintoisen seikan, että Valtiontalouden tarkastusvirasto kiinnittää huomiota siihen, että nyt olemme siirtymässä vahvasti digiaikaan, elikkä lähes kaikki käytettävissä oleva tieto, mitä eduskuntakin käsittelee, on saatavissa verkosta. Tietoverkoissa tapahtuu tänä päivänä valtavan nopeasti asioita, ja täällä kiinnitetään aivan oikein huomiota siihen, että myös tarkastusviraston on pystyttävä yhä enemmän ja valtiontalouden on pystyttävä yhä enemmän palvelemaan ja tuottamaan nopeasti tietoa esimerkiksi eduskunnan päätöksentekoa varten. Valtiontaloushan toimii sillä tavalla, että esimerkiksi rahamarkkinoilla ja korkomarkkinoilla ja yleensä kaikkialla markkinoilla tapahtuu kaikki hyvin nopeassa aikataulussa, mikä tarkoittaa sitä, että sieltä tuleva oikea-aikainen, oikea tieto tulee myös eduskunnan käyttöön ja kaikkien valtion viranomaisten käyttöön, jolloin pystytään tekemään oikeita päätöksiä. Aivan oikein tämä robotti kiinnittää siihen huomiota, enkä yhtään epäile sitä, etteikö Valtiontalouden tarkastusvirasto ja tämän talon tarkastusvaliokunta ja koko eduskunta paneudu tämän raportin sisältöön huolellisesti. Toivon, että tässä asiassa edetään.

Arvoisa puhemies! On aivan olennaista, että kaikkialle Suomeen saadaan syntymään nopeat tietoliikenneverkot, koska valtion viranomaiset toimivat, totta kai, täällä pääkaupunkiseudulla pääosin, mutta niitä on eri puolilla Suomea, ja hyvin monessa kunnassa esimerkiksi on viranomaisia, joilla ei vielä nopeaa valokuituverkkoa ole. Se heikentää tiedonkulkua ja ennen kaikkea heikentää näiden ihmisten asemaa muuhun Suomeen verrattuna.

17.06 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Toivottavasti tämän lukee enempi ihmisiä kuin täällä salissa tällä hetkellä on, koska täällä on todella hyvää arviointia ja johtopäätöksiä ja kriittisiä kohtia. Kyllä suosittelen tätä luettavaksi.

Itse esimerkiksi tuolta sivulta 89 löysin tietoa kehitysyhteistyörahoista, ja kun perussuomalaiset ovat usein puhuneet, että autettaisiin siellä, missä on ongelma, jotta maahanmuuttoa ja liikkeellelähtöä lähtömaissa ei olisi niin paljon — nimenomaan tätä turhaa lähtemistä siinä mielessä, että ei ole mitään konfliktia siellä maassa — ja kerrottaisiin meille, miten tehokkaasti kehitysapu on toiminut, niin on vähän puhuttu, että älkää viitsikö siinä höpötellä, että kyllä se siellä hyvinkin toimii. Muutama päivä sitten kerroin niistä artikkeleista, joita olen nähnyt Finnfundin sijoituksista, että siellä oli epämääräisyyksiä, ja siitähän kuulin, että no, äläpäs sinä nyt siitä tuommoisia puhele, että perehdy asioihin. Mutta kuitenkin täällä todetaan sivulla 89, että "ulkoasiainministeriöllä ei ole käytettävissään sellaista tietojärjestelmää, jonka avulla olisi mahdollista koostaa ja jäsenellä systemaattisesti kehitysyhteistyön tuloksia vaikuttamistyön tueksi sekä raportoida työn tuloksista". Elikkä tässä tuodaan esille, että pitäisi olla jonkinlaisia mittareita, jotta voidaan tehokkaasti valvoa kehitysyhteistyörahoja.

Kyllä minä nyt sanoisin, että viimeistään tässä vaiheessa meidän täytyy ymmärtää, että jos meillä ei ole työkaluja, millä me seuraamme rahankäyttöä, niin kyllä se voi olla silloin

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

niin, että me heitämme rahat Kankkulan kaivoon. — Ja tulenpas sinne pönttöön, kun huomaa, että aika loppuu kesken. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Juuri näin.

Kiitos, puhemies! Tulen tosiaan jatkamaan tästä, ettei tarvitse puhua niin nopeasti, ettei enää itsekään saa selvää, mitä puhuu.

Sitten sivuilla 103 ja 104 on tuotu lyhyesti esille yritystuet, ja meillähän nyt se parlamentaarinen ryhmä perustetaan, jossa näitä pohditaan. Perussuomalaisethan ovat usein tuoneet tuulivoiman ongelmallisena esille tuulisähkön huonon kustannustehokkuuden vuoksi, ja olemme tuoneet esille myös näitä terveysvaikutuksia. En oikein ole huomannut, että muut puolueet kovasti lähtisivät siihen mukaan, ja toivoisin, että lukisitte tämänkin tarkastuskertomuksen sivut 103—104, kun siellä todetaan, että "tuulisähkön syöttötariffi on valtiolle kallis ja ohjattavuudeltaan jäykkä järjestelmä". Siellä todetaan sivulla 103: "Nykyisellä hintakehityksellä tukimenot ovat nousemassa arviolta yhteensä 2—3 miljardiin euroon vuodesta 2017 vuoteen 2030 mennessä. Tuulivoiman osuus sähkön kokonaistuotannosta jää tukitoimien ja tuotannon lisäyksen jälkeenkin vain noin 3,5 prosenttiin kokonaistuotannosta."

Meidän tulisi kyllä tarkastella sitä, kuinka paljon me laitamme tiettyyn toimintaan rahaa ja kuinka moneksi vuodeksi me lupaamme niin sanotusti tukea, koska eipä semmoinen ala ja yritys kovin ahkera ole, joka aina vain vuosikymmenet saa rahaa. Eihän siinä tarvitse tehostaa toimintaansa eikä olla niin tuottavakaan, kun on varma keino saada rahaa.

Tosiaan, lukekaa näitä. Tässä oli kaksi semmoista asiaa — kehitysyhteistyörahojen valvonta ja tehokkuus sekä tuulivoima — mistä täällä usein meille perussuomalaisille naureskellaan. Jos minä nyt täältä Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomuksestakin ne löydän, niin jospa lopetettaisiin niille naureskelu ja otettaisiin tämä asia ihan vakavasti.

17.11 Lea Mäkipää si: Arvoisa puhemies! Muutamia otteita VTV:n kertomuksesta.

"Tarkastusvirasto kiinnittää edelleen huomiota valtion talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten vastaisiin menettelyihin, jotka samalla ovat yleensä myös perustuslain valtionaloutta koskevien säännösten vastaisia.

Kielteiset laillisuuskannanotot koskivat yleensä joitakin taloudenhoidon osa-alueita tai yksilöityjä menettelyjä. Kielteisistä laillisuuskannanotoista ei siten voida tehdä johtopäätöstä, että valtion taloudenhoito ei täyttäisi sille asetettua laillisuusvaatimusta tai että kielteisen laillisuuskannanoton taustalla olisi valtion varoihin kohdistuva väärinkäytös. Kielteisistä laillisuuskannanottoa on kuitenkin aina pidettävä kyseisen viraston taloudenhoidon kannalta vakavana asiana."

Sisäinen valvonta ontuu edelleen: "Käyttöoikeuksilla tulisi nykyistä tehokkaammin rajoittaa riskialttiiden työyhdistelmien syntymistä ja liian laajoja toimenkuvia. Tämä edellyttää käyttövaltuushallinnan prosessin sisäisen valvonnan kehittämistä. Sovelluskontrollien tulisi ohjata oikeaan asiankäsittelyyn niin, että menoja käsitellään valtion talousarviosta annetun asetuksen mukaisesti. Myös laskutuksen täydellisyyden, oikeellisuuden ja sopimuskohdistusmenettelyn kontrolleja tulee parantaa.

Vastuu asiakaspalveluprosesseissa käytettävien tietojärjestelmien sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä sekä siihen liittyvästä tietoturvallisuudesta ei ole nykyisellään selkeä. Sisäisen valvonnan vastuut tulisi riittävästi selkeyttää."

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

Ja hiukan yritystuista:

"Yritystukia koskeneessa tarkastuksessa selvitettiin, onko yritystukien hakemisessa, myöntämisessä, maksamisessa ja käytön valvonnassa noudatettu säädöksiä. Lisäksi selvitettiin, onko yritystukien sisäinen valvonta asianmukaisesti järjestetty. Tarkastuksen perusteella todettiin joitakin yksittäisiä säädösten vastaisia menettelyjä sekä sisäisen valvonnan puutteita."

"Valtionavustus on tarpeellinen, jos hanketta ei voitaisi toteuttaa ilman avustusta tai yhteiskunnallisesti hyödylliseksi arvioitu hanke toteutuisi ilman valtionavustusta selvästi hitaammin tai suppeampana. Valtionavustus ei ole tarpeellinen, mikäli valtionavustuksen hakija pystyisi rahoittamaan hankkeen tai toiminnan omalla rahoituksella tai oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen rinnastuvalla muulla rahoituksella." — Näistä lainvastaisuuksista on siellä kirjassa esimerkiksi puutuotannon tuesta, lääkärihelikopterituen lopullisesta valtionavustuksesta ja yritysten kehittämistuesta. Niitä voi jokainen seurata.

Ja sitten Maahanmuuttoviraston syynistä: "Maahanmuuttoviraston vastaanotto toiminnan korvausprosessin sisäistä valvontaa ei ole järjestetty valtion talousarviosta annetun asetuksen edellyttämällä tavalla. Maahanmuuttoviraston ja vastaanottokeskusten välisten sopimusten mukaisissa korvauserusteissa on merkittävässä määrin sopimuskohtaista vaihtelua. Sopimukseen sisältyy myös ristiriitaisia, puutteellisia ja tulkinnanvaraisia sopimusmääräyksiä. Maahanmuuttoviraston menettelytavat vastaanotto toiminnan kustannusten korvauksien maksamisessa ovat eräin osin epäyhtenäisiä. Sisällöllisesti vaihtelevat sopimusmääräykset ja epäyhtenäinen korvausprosessi altistavat eri vaiheissa tapahtuville virheille, ja erilaiset menettelytavat vaikeuttavat myös seurantaa. Puutteita havaittiin myös vastaanottokeskusten vuosiselvitysten sisällössä ja vastaanottokeskuksiin valtion varoilla hankitun omaisuuden seurantamenettelyissä."

Tässä muutamia, arvoisa puhemies.

17.15 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomuksen päätelmät ovat erityisen ajankohtaisia sekä juuri sellaisia, jotka tähän tilanteeseen sopivat. Ne ovat siis digitalisaatio, rakenteelliset uudistukset, soite- ja maakuntaudistus sekä innovaatiot.

Tässä tarkastuskertomuksessa VTV:n pääjohtajana toimiva Tytti Yli-Viikari nostaa esiin politiikan ja virkamiesvalmistelun kohtaanto-ongelmat. Yli-Viikari toteaa, että tällä hetkellä nykypolitiikka ei enää taivu aikaavievään virkamiesvalmisteluun, ja suora lainaus: "Suomen toimintakulttuuri arviointeineen ja mittauksineen kannustaa pikemmin varmuuden tavoitteluun kuin uudistavaan riskinottoon. Riskit tulisikin tunnistaa ja niille tulisi määritellä hyväksyttävä taso, jolloin riskienhallinta sallisi rohkeampaa toimintaa." Tarvitsemme nimenomaan sitä rohkeampaa, innovatiivisempaa ja tulevaisuuteen katsovaa toimintaa. Yli-Viikari nostaa myös esiin, että kokonaisvaltaista riskienhallintaa tukisi valtioneuvoston oma riskienhallintapolitiikka.

Digitalisaatiosta: Digitalisaation myötä palvelujen tuottamiseen osallistuu valtion toimijoiden lisäksi yhä useampia osapuolia. Etenkään toimintavarmuutta ja tietoturvallisuutta koskevat vastuut eivät hallinnossa ole kaikilta osin selvät. Erityisesti jos mietitään tulevia uudistuksia, joissa ict on ratkaiseva tekijä, tähän täytyy kiinnittää huomattavasti enemmän huomiota.

Ja sitten vielä kolmantena asiana nämä hankinnat: Innovatiivisuuden edistämisessä julkisin hankintoin on suurin potentiaali, sillä julkisten hankintojen vuosittainen kokonaisar-

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

vio Suomessa on tarkastusviraston mukaan jopa 35 miljardia euroa. Esimerkkinä: Oulun kaupungin hankinnat ovat vuositasolla puoli miljardia. Mutta tämä oli kyllä uusi tieto, että 35 miljardia euroa ovat hankinnat Suomessa.

17.17 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomukset ovat aina erittäin hyvää luettavaa, ja tässä on paljon tietoa meille jokaiselle.

Tarkastusvirasto seuraa vakiintuneen käytännön mukaisesti eduskunnalle antamiensa kertomusten aiheuttamia toimenpiteitä, ja tässä nostetaan muutamia asiakohtia esille.

Mainitaan muun muassa, että "taloudellisuudesta ja tuottavuudesta raportoidaan melko hyvin, mutta puutteet tavoitteiden asettamisessa vaikeuttavat tulosohjauksen toimivuutta". Ja tottahan se on, että tavoitteiden pitää olla asetettu sillä tavalla, että niitä pystyy myös siten seuraamaan. Ja talousarvion noudattamiseen tulee kiinnittää siis huomiota.

Sote- ja maakuntauudistusta käsitellään tässä valtiontalouden näkökulmasta, ja huomiota kiinnitetään olennaisiin toimeenpanon riskeihin ja siihen, että säästötavoitteen toteuttaminen edellyttää osa- ja välitavoitteita, elikkä niistä on pidettävä kiinni. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan sote-uudistuksen säästötavoite on suuruudeltaan ja aikataulultaan erittäin kunnianhimoinen, ja sehän on käynyt ilmi lukuisissa kannanotoissa ja jo keskusteluissa. Viraston lausunnon mukaan on mahdollista, että se voi myös supistaa palveluvalikoimaa ja -tasoa, eli se tarkoittaa sitä, että priorisointia tulee olla mahdollisuus tehdä, kuitenkin palvelut täytyy säilyttää hyvinä ja monipuolisina.

17.19 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Leena Meren mainitsema tuulivoiman tukipaketti kieltämättä on osoittautunut kalliiksi, mutta kukapa sillä hetkellä olisi osannut arvata, [Leena Meri: On aika muuttaa!] arvoisa puhemies, mihin tämä sähkön hinta Euroopassa kehittyy. No, ne 12 vuoden sopimukset, mitkä parhaillaan ovat vielä voimassa ja kulumassa pikkuhiljaa loppuun, varmaan jättävät sen opin meille, että tässä asiassa kannattaa vielä huolellisempi olla. Kukaan ei todellakaan silloin arvannut, mihin ollaan menossa.

Mutta, arvoisa puhemies, toivoisin, että tässä asiassa kiinnitettäisiin seuraavia tukipaketteja harkittaessa vielä kokonaisvaltaisemmin huomiota siihen, että meillä uusiutuvan energian tukia olisi mahdollisuus käyttää muun muassa kotimaisen energiapuun käytön lisäämiseksi hallitusti. Ne summat, mitkä sinne menisivät — jos nyt esimerkiksi lisätään vaikka 10 miljoonalla kiintokuutiometrillä energiapuun käyttöä — ne roposet, mitä sinne menevät, ovat todella pieniä, mutta niiden vaikuttavuus paikalliseen työllisyystilanteeseen on radikaali, erittäin hyvä ja positiivinen.

Siitä keskustelusta, pitääkö meidän maksaa tukea Venäjältä tulevalle puulle: sitä minä en ole koskaan ymmärtänyt, että naapurilta rajan yli, EU-alueen ulkopuolelta, Schengen-ajan takaa tulevalle puulle joutuu tuen maksamaan sillä perusteella, että on olemassa tällainen kansainvälinen kauppasopimus, jonka perusteella nämä kaikki myönnetään, kaikki ovat sitä niin sanottua tukikelpoista puuta. Sitä en kyllä ole vielä koskaan itselleni saanut selitetyksi, miksi näin on, mutta olkoon niin.

Mutta joka tapauksessa tulevaisuudessa pitäisi meidänkin kokeilla Euroopan unionissa joskus olla vaikka sen verran eri mieltä, että voitaisiin kotimaiselle energiapuulle työllisyysperusteella taikka sitten uusiutuvan energian perusteella myöntää kotimaista tukea pikkasen sinne päähän, jossa se työ tehdään, siellä metsässä. Sen jälkeen kun puu on tuotu tienvarteen, se on vapailla markkinoilla vapaasti käytettävissä kaikille ostajille.

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

17.21 **Aila Paloniemi kesk:** Arvoisa puhemies! Kehityspolitiikkaa jo vuosia erittäin läheltä ja syvältä seuranneena ja myös erittäin monissa kehitysmaissa vierailleena minä ihmettelen, mihin tietoihin edustaja Meren puheenvuoro viittaa, kun hän väittää, että iso osa kehitysyhteistyömäärärahoista menee Kankkulan kaivoon. Kyllä nämä selvitykset ja tulokset puhuvat aivan toista. Niitä kannattaa muuten käydä läpi, edustaja Merenkin.

Köyhyyttä on voitu rajusti vähentää kehitysyhteistyön avulla, miljoonat lapset ovat päässeet kouluun, vesi- ja sanitaatiotilannetta on parannettu ja monet kehitysmaat ovat myöskin nousseet köyhyydestä keskitulon maiksi. Jokaisessa hankkeessa niistä raportoidaan tarkasti etu- ja jälkikäteen, tuloksellisuusmittareita ja valvontaa kehitetään koko ajan. Ei ole minusta rehellistä väittää, että kaikki tai valtaosa rahoituksesta menisi hukkaan. Ja tällä kehitysyhteistyöllä nyt voidaan puuttua juuri niihin juurisyihin, joita useimmat puolueet, useimmat ryhmät tässäkin salissa kannattavat. Se on pakolaisuuden juurisyihin puuttumista.

17.22 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tässä Valtiontalouden tarkastusviraston raportissa, vuosikertomuksessa, puolustusministeriön hallinnonala on ihailtavaa seurattavaa siitä, kuten useimpina vuosina aikaisemminkin, että siellä riittävät tulostavoitteet ja oikeat ja riittävät tiedot ovat ilman huomautuksia tulleet mainituiksi eli siellä on asiat hoidettu hyvin.

Mutta haluaisin kiinnittää myös tähän toiseen tärkeään lohkoon, ulkoministeriön hallinnonalaan, huomiota, tähän kehitysyhteistyöasiaan, mistä täällä jo keskustelua oltiin käytykin. Tämä raporttihan huomauttaa sinänsä ulkoministeriötä sisäisestä valvonnasta sikäli, että kehitysyhteistyön tavoitteita tulisi terävöittää. Tässä on varmastikin kyse enemmän siitä raportoinnista kuin siitä, mitä hyviä asioita kehitysyhteistyöllä on aikaansaatu, tehty. Sinänsä tämä raporttihan viittaa siihen, että pitäisi keskittyä tiukemmin tiettyihin rajoitettuihin kohtiin, mihinkä kehitysyhteistyötä annetaan. Varmasti siinä on sikäli perääkin, että nyt kun valitettavasti siltäkin sektorilta on jouduttu supistamaan, niin silloin pitäisi hyvin tarkkaan katsoa ne kohteet, minne kehitysyhteistyötä annetaan. Itselläni on ollut mahdollisuus tutustua joihinkin kehitysyhteistyökohteisiin muun muassa Nepalissa, missä lapsille annettiin koulutusta, metsänhoitoon opastettiin ja annettiin muutamiin muihin selkeisiin kohteisiin, muun muassa kyläläisille puhdasta vettä kaivon muodossa ja niin edelleen. Annettiin tämäntyyppisiä apuja. Nämä ovat varmasti niitä ensisijaisia kohteita, mihinkä sitä keskittymistä pitäisi tehdä ja tietysti tähän raportointiin kiinnittää myös huomiota, että nämä hyvät asiat sitten tulevat tänne niin meidän edustajien kuin muidenkin tietoon.

Sinänsä kehitysyhteistyöstä myös kun vielä puhutaan, niin tässä kokonaisuudessa, mitä katsotaan kehitysyhteistyöksi, ehkä jatkossa myös tämä kriisinhallinta tulisi tiukemmin ottaa tämän kehitysyhteistyölipun alle, koska [Puhemies koputtaa] nämä ovat kuitenkin sitä samaa yhteistä hyvää työtä.

17.24 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Paloniemi kehotti minua tutustumaan näihin. Minä tosiaan tutustuin. Finnwatch — oliko 5.9., tästä oli laajasti mediassa artikkeleita, Finnfundin sijoituksista. Tämä on tällainen kansalaisjärjestö, niin että en minä näitä omasta päästäni ole suinkaan keksinyt, enkä minä sanonut, että kaikki kehitysyhteistyö on tehotonta. Sanoin, että perussuomalaiset ovat olleet valmiita myös leikkaamaan ja vähentämään kehitysyhteistyötä ja kyseenalaistamaan sen tehokkuuden. Ei se ole niin, että kun minä annan euron, niin se on aina tehokkaasti käytetty. Kyllähän minun täytyy voida kat-

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

soa, mihin se käytetään. Täällä todetaan, että tulee kehittää tietojärjestelmiä siten, että niitä voidaan hyödyntää tehokkaasti kehitysyhteistyön tulosten kokoamisessa — no, eihän näitä tuloksia saada koottua — sekä toiminnan raportoimisessa ja kehittämässä. Jos ei pystytä kokoamaan kunnolla asioita eikä valvomaan niitä kunnolla, niin ei voi tietää. Ei minusta tosiasioita siinä mielessä kannata millään tavoin väheksyä. Olen tosiaan näihin perehtynyt mutta kiitän kuitenkin. Otin nämä tiedot täältä raportista.

17.25 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tähän kehitysavun ja sen kohdentumisen kysymykseen lyhyesti kommentoiden: juurihan siksi on tärkeää puuttua niihin mahdollisiin kehitysavun väärinkäytöksiin ja tehottomuuksiin niiden rahojen käytössä ja selvittää ne, että ensinnäkin se raha, mitä me käytämme, menisi niihin tarkoitettuihin asioihin ja sen avun ja tuen oikeille tarvitsijoille ja että toisinnakin tätä kautta suomalaisilla veronmaksajilla voisi olla varmuus siitä, että verovaramme maailmalla kohdistuvat niihin asioihin, mihin on tarkoitettu.

17.26 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa puhemies! Haluan vielä muistuttaa, että juuri saatiin niin sanotusti uunista ulos kolmas osa kehitysjärjestöjemme evaluaatiota. Siinä evaluoitiin erittäin monta kehitysjärjestöä juuri sen perusteella, että katsottiin, missä on korjaamisen paikkaa hankkeissa, miten tehokkaita ne ovat ja kuinka voidaan osoittaa, mitä hyötyä näistä hankkeista kehitysmaissa on. Voin myös vahvistaa sen, että Finnfundin iso evaluointi tehdään vielä tämän hallituskauden aikana.

Tämä evaluointi on nyt juuri sitä työtä, mitä pitää tehdä, jotta voimme vastata yhä useampiin kysymyksiin, joita kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön nimissä esitetään. Kysymysten esittäminen on tietenkin ihan oikein, mutta yritän nyt vakuuttaa sitä, että meillä tehdään kyllä erittäin hyvää työtä valvonnan ja tehokkuuden vaatimuksen saamiseksi kansankielelle ja ulos niin, että jokainen ymmärtää, mitä sillä kehitysyhteistyöllä saadaan aikaan.

17.27 Mikko Savola kesk: Herra puhemies! Haluan vain vahvistaa tämän, mitä edustaja Paloniemi sanoi — edustaja Paloniemi on pitkän linjan kehitysyhteistyötoimija ja alan rautainen ammattilainen — että ei jää sitä väärinkäsitystä, että ainakaan itse olisin tästä asiasta eri mieltä. Nimenomaan näitten raporttien avulla se valvonta suoritetaan ja huolehditaan siitä, että kehitysyhteistyö näihin oikeisiin kohteisiin menee ja varsinkin nyt näinä aikoina, kun resurssit ovat tiukat ja sinne emme ole pystyneet niin paljon varoja myöntämään kuin aikaisemmin, että niitten varojen käyttö menee mahdollisimman kohdennetusti ja tarkasti valvotusti oikeille paikoille.

17.28 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Haluan myöskin omalta osaltani tukea edustaja Paloniemeä tässä asiassa. Tämä hallitus on tehnyt hyvää työtä. Ensin ministeri Toivakan, sen jälkeen ministeri Mykkäsen johdolla on nimenomaan perattu, mihin avustuksia on myönnetty ja minkälainen vaikuttavuus niillä on. On myöskin kiinnitetty huomiota avustajajärjestöjen taustoihin ja niin edelleen ja myöskin sitten siihen, minkälaista osaamista suomalaisessa yhteiskunnassa meillä on ja miten me voimme viedä sitä suomalaista osaamista osana kehitysyhteistyötä.

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

Itsekin aikoinaan opiskeluaikana Tansaniassa ja Keniassakin näin sen, että kun saadaan kylään kaivo, niin erityisesti tytöt ja naiset pääsevät tekemään oikeita töitä eikä tarvitse olla vedenhakureissulla.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

5. Lakialoite laiksi työ sopimuslain 4 luvun 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 32/2017 vp Aila Paloniemi kesk ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskustelu

17.29 **Aila Paloniemi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sijaisperheisiin sijoitetaan alle 18-vuotiaita lapsia. Lapsen tarpeisiin perustuen sijoittavat tahot suosittelvat toisen sijaisvanhemman kotiin jäämistä ainakin lapsen ensimmäiseksi sijoitusvuodeksi. Tämä on pääsääntöisesti aina myös lapsen edun mukaista: sijoittavat tahot suosittelvat lapsen tarpeisiin perustuen, että jompikumpi lapsen sijaisvanhemmista jää kotiin hoitamaan lasta ainakin ensimmäiseksi sijoitusvuodeksi. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan perhehoitajalla on kuitenkin oikeus jäädä hoitovapaalle vain, jos sijoitettu lapsi on alle 3-vuotias. Lapsen näkökulmasta tärkeintä olisi kuitenkin, että vanhemmalla on mahdollisuus jäädä kotiin hoitamaan sijoitettua lasta riippumatta lapsen iästä.

Me lakialoitteen allekirjoittajat esitämme, että hoitovapaoikeutta laajennettaisiin siten, että toimeksiantosuhteisella perhehoitajalla ja perhehoitolain 16 §:n perusteella lapsen oheishuoltajana toimivalla sijaisvanhemmalla on oikeus kahden vuoden hoitovapaaseen lapsen sijoituksen jälkeen riippumatta lapsen iästä. Perusteluna hoitovapaoikeuden laajentamiselle esitämme seuraavaa: "Huostaanotto on aina viimesijainen lastensuojelun toimenpide, ja se toteutetaan vain, jos lapsen terveyden ja turvallisuuden arvioidaan vaarantuvan vakavasti biologisessa perheessä. Monet huostaan otetut lapset ovat kokeneet hyvin raskaita asioita, jotka näkyvät usein erityisen tuen tarpeina. Vanhempana sijoitettu lapsi on saattanut kohdata elämänsä aikana monenlaista kaltoinkohtelua ja heitteillejättöä, ja hänen erityisen tuen tarpeensa voivat olla erittäin suuret."

Sijoituksen alkuvaiheessa onkin erityisen tärkeää, että perheellä on lapselle riittävästi aikaa sekä mahdollisuus vastata lapsen yksilöllisiin tarpeisiin. Lapselle muutto uuteen perheeseen on jo sinällään iso muutos. Sopeutuminen uuteen perheeseen ja ympäristöön vie aikaa. Sijoituksen alkuvaiheessa annettu aika ja tuki voivat ehkäistä merkittävästi myöhemmän ja mahdollisesti suuremman tuen tarvetta.

Sijaisvanhemmista on koko ajan erittäin kova pula siitä huolimatta, että perhehoito on lastensuojelulain mukaan sijaishuollon ensimmäinen ja ensisijainen hoitomuoto. Nykytilanne, jossa sijaisvanhemmalla ei ole oikeutta hoitovapaaseen yli 3-vuotiaan lapsen koh-

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

dalla, ei tue sijaisvanhemmaksi ryhtymistä haastavista tilanteista tuleville vanhemmille lapsille. Usein juuri näille lapsille on vaikeaa löytää sijaisperheitä. Hoitovapaoikeuden laajentaminen koskemaan kaikenikäisiä sijoitettuja lapsia edesauttaisi myös nuoren tai sisarusryhmän sijoittamista perhehoitoon. Lakimuutos lisää myös sijoitettujen lasten keskinäistä tasa-arvoa päästä perhehoitoon ja saada itselleen sijaisperhe.

Vaativat lastensuojelun sijoitukset edellyttävät pääsääntöisesti sijaisvanhemman kotiin jäämistä, jotta lapsen sijoituksen alkuvaiheen erityisiin tarpeisiin pystytään vastaamaan, kuten jo totesinkin. Ilman hoitovapaoikeutta sijaisvanhempi saattaa joutua jopa irtisanoutumaan työstään ja jättämään oman ammatillisen työuransa sekä palkkatulonsa ja sen myötä eläkekertymän. Perhehoitajaksi ryhtyminen voi siten merkitä suurta taloudellista riskiä huomioon ottaen, että perhehoitosijoitus on aina vain toistaiseksi jatkuva. Riippuen muun muassa lapsen hoitoisuudesta sijoitus voi päättyä perhehoidossa huomattavasti oletettua aikaisemmin. Tilanne on perhehoitajan taloudellisen tilanteen kannalta kohtuuton ja epäoikeudenmukainen. Kuitenkin monille sijaisvanhemmuus merkitsee nimenomaan vanhemmuutta, eli he ovat sijoitetuille lapsille vanhempina rakkaudesta ja suurella sydämellä eivätkä läheskään aina halua ajatella tehtävää ammattina tai tulonlähteenä.

Esittämämme muutoksen lisäkustannukset kunnille ovat vähäiset. Päätoimiselle perhehoitajalle maksetaan jo nyt korotettua hoitopalkkiota. Hoitovapaoikeuden laajentumisen myötä päätoimisten perhehoitajien määrä voi lisääntyä, jolloin hoitopalkkion osalta kustannukset nousevat. Samalla kuitenkin perhesijoitusten määrä lisääntyy, mikä taas merkitsee lastensuojelun laitoshoidon kustannusten vähenemistä. Työnantajan kustannuksia muutos ei juurikaan lisää, koska perhehoitajien hoitovapaa on lähes kaikilla palkatonta vapaata.

Siksi ehdotammekin, että muutettaisiin työsopimuslain 4 lukua niin, että 4 luvun 3 §, siinä muodossa kuin se on laissa 533/2006, kuuluu seuraavasti:

"Perhevapaat, 3 §, Hoitovapaa: Työntekijällä on oikeus saada hoitovapaata lapsensa tai muun hänen taloudessaan vakituisesti asuvan lapsen hoitamiseksi, kunnes lapsi täyttää kolme vuotta. Ottolapsen vanhemman oikeus hoitovapaaseen jatkuu kuitenkin siihen saakka, kun lapseksi ottamisesta on kulunut kaksi vuotta, enintään siihen saakka, kun lapsi aloittaa koulun. Toimeksiantosuhteisella perhehoitajalla ja perhehoitolain 16 §:n perusteella lapsen oheishuoltajana toimivalla sijaisvanhemmalla on oikeus kahden vuoden hoitovapaaseen lapsen sijoituksen jälkeen riippumatta sijoitetun lapsen iästä."

17.34 Mikko Savola kesk: Arvoisa puhemies! Perhe on meille kaikille se ykkösasia ja ydinasia, ja se, että lapsella on rakastavat vanhemmat, on kaiken lähtökohta. Aina eivät kuitenkaan asiat niin iloisesti ole, ja niissä tapauksissa, kun vanhemmat eivät pysty omista lapsistaan huolehtimaan, täytyy etsiä keinoja. Lasten sijoitukset ovat yksi keino, se viimeinen keino, aivan kuten aloitteen tekijä edustaja Paloniemi kuvasi.

Nämä sijoitukset ovat myös kunnille melko lailla kalliita, kun niitä tapahtuu. Sen takia kunnissa täytyy aina ennalta ehkäisevään työhön pyrkiä panostamaan, että ongelmat tunnistetaan ajoissa ja että ongelmiin pystytään puuttumaan ajoissa ja apua sinne perheisiin antamaan. Mutta kun kuitenkin näitä sijoituksia tulee, niin siinä avainasemassa on se, että on ne rakastavat vanhemmat, ne sijaisvanhemmat siellä huolehtimassa lapsista.

Nämä eivät ole yksinkertaisia asioita koskaan. Se on lapselle kova paikka, se on iso muutos, ja se vaatii myös hyvin paljon niiltä vanhemmilta, jotka ottavat sijoituslapset omaan perheeseensä. Sen vuoksi on hyvin perusteltua muuttaa meillä lakia tähän suun-

Pöytäkirja PTK 95/2017 vp

taan, mitä edustaja Paloniemi esittää, että hoitovapaata pystyisi myös yli 3 vuoden ikäisille antamaan, koska hyvin monissa tapauksissa se sijoitettu lapsi on yli 3-vuotias. Tässä tapauksessa, kun näitä muutostekijöitä on paljon, pelkkä ikä ei ole se ainut tekijä, jolloin sitä aikaa lapsen kanssa pitää olla enemmän.

Kuten viittasin näihin kustannuksiin, niin kyllä kustannusten kannalta olennaista on myös se, että lapsen kanssa pärjätään siellä, arki saadaan rullaamaan mahdollisimman nopeasti, ja tässä tapauksessa läsnäolo on kyllä välttämätön, joten kannatan hyvin lämpimästi edustaja Paloniemen tekemää aloitetta.

17.36 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Aloite kuulostaa perustellulta ja tarpeeseen tulevalta. Joskus, kun näitä hyviä lakialoitteita tulee luettua ja kuunneltua, ihmettelen, että miten tällainen epäkohta nyt voi tällä hetkelläkään olla olemassa ja miksi ei tätä ole jo hoidettu kuntoon. Elikkä maailma ei lainsäädännökään suhteen ole täysin valmis.

Toivon kovasti, että tämä lakialoite tai ainakin osat siitä päätyvät tavalla tai toisella toteutukseen, eli vaikkei olisikaan ehkä niin, että se hoitovapaa tulisi iästä riippumatta, niin sitä ainakin venytettäisiin niin, ettei se lopu siihen kolmeen vuoteen vaan jatkuisi esimerkiksi viiteen tai seitsemään vuoteen tai miten nyt hyväksi katsotaan. Joka tapauksessa ajatuksena tämä on hyvä, ja toivon, että asiaa harkitaan vakavasti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle keskinäisestä avunannosta ja yhteistyöstä tulliasioissa Uruguayn itäisen tasavallan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta

Hallituksen esitys HE 91/2017 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 29.9.2017 pidettävään täysistuntoon.

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 29.9.2017 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.38.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen